

**UDZIAŁ MAŁYCH
I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTW
W TWORZENIU DOCHODÓW
PUBLICZNYCH**

*Tomasz Kaczor
Wojciech Misiąg
Adam Niedzielski*

Warszawa 2001

Autorzy:
Tomasz Kaczor
Wojciech Misiąg
Adam Niedzielski

Redakcja:
Małgorzata Stachowiak

Korekta:
Małgorzata Stachowiak

© Copyright by Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, 2001

Projekt okładki:
Jakub Osiński, Jacek Pacholec

Projekt serii:
Tadeusz Korobkow

Projekt zrealizowany w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową
na zlecenie Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

Publikacja została wydana ramach w ramach realizacji
„Kierunków działań Rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw
do 2002 roku”.

ISBN 83-88802-10-0

Wydanie I
Nakład 500 egzemplarzy

Spis treści

1. Wstęp	4
2. Sektor MSP jako źródło dochodów sektora publicznego	8
3. Małe i średnie przedsiębiorstwa w danych statystycznych	12
4. Dochody sektora publicznego pochodzące z sektora MSP	15
4.1. Podatki dochodowe	15
4.2. Pozostałe obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego ..	21
4.3. Obciążenia wynagrodzeń osób zatrudnionych w sektorze MSP	22
4.4. Karta podatkowa	24
4.5. Podatek od towarów i usług	27
4.6. Akcyza	28
4.7. Cło	32
4.8. Pozostałe podatki i opłaty	34
5. Wkład sektora małych i średnich przedsiębiorstw w tworzenie dochodów sektora publicznego	38
Aneks	
Dane źródłowe	42

1. Wstęp

Oszacowanie udziału sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) w tworzeniu dochodów szeroko rozumianego sektora finansów publicznych¹ wymaga zdefiniowania – przynajmniej na potrzeby niniejszego opracowania – zakresu podmiotowego i przedmiotowego, jaki obejmuje ten udział.

W przedstawionym ujęciu wkład sektora MSP obejmuje dochody publiczne bezpośrednio i formalnie obciążające MSP, takie jak:

- podatki płacone na rzecz Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego przez przedsiębiorstwa (osoby prawne) i osoby fizyczne, prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą,
- inne obligatoryjne niepodatkowe obciążenia na rzecz budżetów i innych instytucji sektora finansów publicznych,
- mające charakter quasi-podatków i obciążające pracodawców składki na rzecz państwowych funduszy celowych, takich jak Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych czy Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Drugą istotną kategorią są obligatoryjne obciążenia publicznoprawne pracowników sektora MSP, związane z pobieranymi wynagrodzeniami. Wydaje się, że szerokie ujęcie roli MSP w tworzeniu dochodów publicznych jest właściwe, gdyż z punktu widzenia sektora publicznego nie jest istotne, czy pozyskiwane dochody pochodzą bezpośrednio z MSP, czy też od innych podmiotów (osób), uzyskujących dochody dzięki funkcjonowaniu MSP.

Warto zwrócić uwagę, że ograniczanie się przy określaniu udziału MSP w tworzeniu dochodów publicznych wyłącznie do płatności obciążających bezpośrednio przedsiębiorcę, w ewidentny sposób prowadzi do wykreowania fałszywego obrazu roli MSP w gospodarce. Łatwo można to pokazać na przykładzie analizy potencjalnych skutków zastosowania wobec MSP preferencyjnych rozwiązań podatkowych związanych ze zwiększaniem zatrudnienia w tym segmencie gospodarki, mającym niewątpliwie największe niewykorzystane możliwości absorpcji wolnych zasobów siły roboczej. Jeśli ograniczymy się w takiej analizie wyłącznie do oceny zmian wysokości dochodów publicznych pochodzących bezpośrednio od MSP, to niezależnie od tego, jak oceniać będziemy sku-

¹ W dalszej części opracowania zamiennie używać będziemy określenia *sektor publiczny*.

teczność proponowanych przedsięwzięć (a więc na jaki przyrost zatrudnienia będziemy mogli liczyć), wynik będzie negatywny – obniżenie opodatkowania tego sektora zmniejszy udział MSP w tworzeniu dochodów publicznych.

Analiza udziału MSP w tworzeniu dochodów publicznych obejmuje lata 1996–1999. Przyjęcie takiego okresu pozwala już na zaobserwowanie pewnych wyraźnych trendów, obrazuje też znaczące zmiany struktury dochodów publicznych, jakie nastąpiły po głębokiej reformie sektora publicznego zapoczątkowanej w 1999 r. i spowodowanych nią zmianach podziału dochodów publicznych między poszczególne segmenty sektora publicznego.

Prezentowane poniżej dane mają charakter szacunkowy. Zasadniczą przyczyną, dla której bardzo precyzyjne określenie wkładu MSP w tworzenie dochodów publicznych jest niemożliwe jest fakt, iż sektor MSP w ujęciu ściśle odpowiadającym przytoczonej w rozdziale 3 ustawowej definicji jest zbiorowością statystycznie nieobserwowalną. Zaproponowane przez nas ujęcie pozwala na uchwycenie istotnych informacji o zbiorowości podmiotów bardzo zbliżonej do formalnie określonego sektora MSP, ale nie rozwiązuje wszystkich problemów związanych z dostępem do niezbędnych danych statystycznych.

Drugim istotnym problemem dotyczy zakresu dostępnych danych. GUS nie gromadzi dokładniejszych danych finansowych o podmiotach gospodarczych zatrudniających do 5 osób. Powstającą w ten sposób lukę w danych tylko częściowo wypełnia możliwość uzyskania z danych sprawozdawczych dotyczących budżetów jednostek samorządu terytorialnego informacji o wpływach z tytułu karty podatkowej, stanowiącej podstawowy instrument fiskalny wobec mikroprzedsiębiorstw.

Trzeci problem – to niespójność danych pochodzących z zasobów danych statystycznych GUS z informacjami Ministerstwa Finansów dotyczącymi globalnych rozmiarów dochodów publicznych. Dane te nie mogą być ze sobą w pełni zgodne choćby dlatego, że – co już sygnalizowaliśmy – badania GUS nie obejmują pełnej populacji przedsiębiorstw. Źródłem rozbieżności jest też różna metodologia obu sprawozdawczości – dane Ministerstwa Finansów odnoszą się do procesów finansowych rejestrowanych w *ujęciu kasowym* (określają więc np. faktyczne wpływy do budżetu), dane z formularzy F01 mają za podstawę – zgodnie z ustawą o rachunkowości – *ujęcie memoriałowe*, co oznacza, iż z danych tych możemy dowiedzieć się tylko ile wyniosły należne za dany rok

podatki, a nie jakie kwoty faktycznie wpłynęły do budżetu z tytułu tych podatków. Wspomniane przyczyny nie wyjaśniają jednak na pewno całych rozbieżności, co szczególnie wyraźnie widoczne jest np. w odniesieniu do danych odnoszących się do wpływów z ceł i podatku akcyzowego.

Dokonując szacunkowych obliczeń i z konieczności przyjmując pewne uproszczenia metodologiczne, staraliśmy się konstruować nasze rachunki w ten sposób, by oceny udziału MSP w tworzeniu dochodów publicznych były raczej zaniżone niż zawyżone. Z tego powodu zrezygnowaliśmy z szacowania pochodzących od MSP dochodów wielu podmiotów sektora publicznego, takich jak np. większość państwowych funduszy celowych.

Prezentowane poniżej szacunki uznać należy za określające minimalny poziom udziału MSP – a mimo to otrzymane wyniki wskazują na zaskakująco duży udział MSP w tworzeniu dochodów publicznych. Główną przyczyną wydaje się być fakt, iż „europejska” definicja małego i średniego przedsiębiorcy niezbyt dobrze przystaje do polskich realiów.

Analizując omawiane dalej wyniki trzeba pamiętać, że choć przyjęta definicja małego i średniego przedsiębiorstwa z grubsza odpowiada międzynarodowym standardom klasyfikacyjnym, to w warunkach polskich granica zatrudnienia, wynosząca dla analizowanej grupy przedsiębiorstw 250 osób, jest znacznie większa niż wynikałoby to z potocznego rozumienia pojęcia *małe i średnie przedsiębiorstwa*. Nie chodzi zresztą wyłącznie o subiektywne odczucia – przedsiębiorstwa mieszczące się w klasie przedsiębiorstw średnich można znaleźć nawet w listach 500 największych (ze względu na wielkość przychodów) polskich przedsiębiorstw.

Prezentowane poniżej dane dotyczące bezpośredniego udziału MSP w tworzeniu dochodów publicznych pochodzą głównie z oficjalnych danych statystycznych GUS. Wyjątek stanowią dane dotyczące opłacanych przez MSP oraz przez ich pracowników składek na rzecz państwowych funduszy celowych, szacowane łącznie z dochodami sektora publicznego mającymi swe źródło w podatkach od wynagrodzeń wypłacanych przez MSP. Tu – wobec braku niezbędnych informacji statystycznych – zmuszeni byliśmy do zaproponowania własnych oszacowań.

Wykorzystane w opracowaniu dane dotyczące ogólnych kwot dochodów sektora publicznego pochodzą z zestawień zamieszczanych co-

rocznie w sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa. Nie obejmują one dochodów wszystkich instytucji i jednostek organizacyjnych zaliczanych do sektora finansów publicznych, zgodnie z definicją zawartą w art. 5 ustawy o finansach publicznych² (brak w nich np. danych o przychodach agencji rządowych, państwowych i samorządowych instytucji), stanowią jednak jedyne źródło, z którego otrzymać można porównywalne dane o dochodach sektora publicznego w okresie lat 1996–1999.

² Zgodnie z tą definicją (w formie nadanej jej w listopadzie 2000 r.) do sektora finansów publicznych zalicza się organy władzy publicznej, organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały, a także jednostki samorządu terytorialnego i ich organy oraz związki, jednostki budżetowe, zakłady budżetowe i gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych, fundusze celowe, państwowe szkoły wyższe, jednostki badawczo-rozwojowe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, państwowe lub samorządowe instytucje kultury, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i zarządzane przez nie fundusze, Kasy Chorych oraz Krajowy Związek Kas Chorych, Polską Akademię Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne oraz państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, banków i spółek prawa handlowego.

2. Sektor MSP jako źródło dochodów sektora publicznego

Przystępując do analizy sektora MSP jako źródła dochodów publicznych, warto zwrócić uwagę na kilka faktów, mających istotne znaczenie zarówno dla ustalenia sposobu określenia wielkości, będącej przedmiotem badania, jak i dla interpretacji otrzymanych wyników.

Po pierwsze, co było już sygnalizowane, powszechnie stosowana definicja małego i średniego przedsiębiorstwa nie jest w polskich warunkach wygodnym narzędziem analizy. Wynika to z tego, że ogromna większość podmiotów funkcjonujących obecnie w naszej gospodarce to podmioty, które powstały po roku 1989 lub uległy w ostatnim dziesięcioleciu zasadniczej restrukturyzacji. Przebieg zmian, jakie następowały w gospodarce od 1989 r. charakteryzowały dwa zasadnicze procesy: rozpadanie się (finansowe i organizacyjne) dużych przedsiębiorstw państwowych oraz wchodzenie na rynek dużej liczby nowych podmiotów prywatnych.

Efektom jest różna rola małych i średnich przedsiębiorstw w polskiej gospodarce od roli MSP w gospodarkach o utrwalonym od lat systemie gospodarki rynkowej. Oprócz drobnych przedsiębiorstw rodzinnych i lokalnych znajdziemy w tej grupie przedsiębiorstwa „dorastające” dopiero do znaczącej pozycji rynkowej. W takich warunkach grupa małych i średnich przedsiębiorstw będzie bardzo zróżnicowana nie tylko co do wielkości (zakres zatrudnienia 1–250 jest w istocie rzeczy bardzo szeroki), ale i co do funkcji i potencjalnych perspektyw rozwojowych.

Po drugie, choć polski system podatkowy nie jest szczególnie nastawiony na rozwiązania stymulujące rozwój małych i średnich (czy choćby tylko małych) przedsiębiorstw, istnieją w Polsce równolegle dwa systemy opodatkowania, różniące się sposobem opodatkowania dochodu przedsiębiorstw – obok MSP płacących podatki na ogólnych zasadach istnieje duża, choć nie dominująca, grupa przedsiębiorstw korzystających z możliwości uproszczonego, ryczałtowego opodatkowania dochodu. Dodajmy – możliwości coraz mniej atrakcyjnych, szczególnie dla przedsiębiorstw rozwijających się. Analiza wkładu MSP w dochody publiczne musi więc uwzględniać istnienie obu tych systemów, choć pełne wyodrębnienie dochodów sektora od MSP rozliczających się z urzędami skarbowymi według zasad ogólnych i na zasadach podatków zryczałtowanych nie jest możliwe.

Małe przedsiębiorstwa mogą korzystać z dwóch form ryczałtowego opodatkowania dochodów – z tzw. karty podatkowej oraz zryczałtowanego podatku od ewidencjonowanych przychodów. Pierwszą z tych form mogą być objęte tylko podmioty bardzo małe (zatrudniające – łącznie z właścicielem – od 1 do 5 osób). Do 2000 r. karta podatkowa, będąca formalnie zryczałtowaną formą opodatkowania dochodu, dawała również dodatkowy przywilej w postaci zwolnienia z VAT. W okresie lat 2001–2002 przywilej ten zostanie cofnięty wszystkim podatnikom korzystającym z karty podatkowej, co faktycznie stanowi dość istotne podwyższenie stawek tego podatku. Zwolnione (podmiotowo) z VAT pozostaną tylko przedsiębiorstwa, których roczny obrót nie przekracza równowartości 10 000 euro, a to oznacza, że zakres tego zwolnienia zostanie ograniczony do podmiotów bardzo małych. Co do drugiej formy uproszczonego opodatkowania małych firm – podatku od przychodu – jest on korzystny tylko dla firm osiągających dość wysoką rentowność, co wyklucza uznanie go za instrument wspierający powstawanie i „przeżycie” pierwszego, trudnego okresu przez nowe firmy.

Po trzecie, specyfiką polskiego systemu finansów publicznych jest stosunkowo niewielki udział dochodów budżetowych w ogólnej kwocie dochodów publicznych. Ma to swoje źródło w wyłączeniu z dochodów budżetowych większości obciążeń fiskalnych stanowiących dla przedsiębiorców koszty pracy, w tym przede wszystkim składek na ubezpieczenia społeczne i składek na Fundusz Pracy, stanowiących dla wielu przedsiębiorstw (nie tylko małych i średnich) obciążenie przewyższające obciążenia podatkowe. Z tego względu analiza udziału MSP w tworzeniu dochodów publicznych nie może ograniczać się do analizy wpływów podatkowych, lecz musi uwzględniać przynajmniej najważniejsze (czyli największe) z obciążeń na rzecz pozabudżetowych instytucji sektora publicznego.

Po czwarte wreszcie, za udział sektora MSP w tworzeniu dochodów publicznych uznać należy nie tylko wpływy z tych rodzajów danin publicznych, do opłacania których zobowiązane są bezpośrednio przedsiębiorstwa, ale i związane z wypłacanymi wynagrodzeniami podatki i inne obciążenia pracowników sektora MSP. Za przyjęciem takiej rozszerzającej definicji udziału MSP w dochodach publicznych przemawiają dwa względy:

- uzyskiwanie przez sektor publiczny dochodów od pracowników sektora MSP jest bezpośrednio związane z samym istnieniem tego sektora i jego rozwojem,
- podatki i składki obciążające formalnie pracowników są faktycznie

dotychczasowym kosztem ponoszonym przez przedsiębiorców, gdyż w istotny sposób wpływają na kształtowanie się poziomu wynagrodzeń – zachodzi tu sytuacja przypominająca – choć w innej konfiguracji – przypadek VAT, który choć płacony jest przez sprzedawcę, faktycznie obciąża nabywcę.

Ustalając zakres przedmiotowy dochodów publicznych branż pod uwagę w analizie uwzglęnilismy zarówno wymienione powyżej czynniki kształtujące sytuację finansową MSP, jak i możliwości pozyskania (bez konieczności prowadzenia czasochłonnych i kosztownych badań) informacji lub przeprowadzenia szacunków poszczególnych wielkości obciążeń składających się na ostateczną wielkość wkładu MSP.

Ostatecznie określono następujący zestaw analizowanych dochodów sektora publicznego, pochodzących – bezpośrednio lub pośrednio – od małych i średnich przedsiębiorstw:

Tabela 2.1. Analizowane dochody sektora publicznego pochodzące od MSP.

Rodzaje podatków i opłat	
Obciążenia pracodawców i właścicieli przedsiębiorstw	Obciążenia pracowników związane z wynagrodzeniami
Opodatkowanie dochodów	
<ul style="list-style-type: none"> – Podatek dochodowy od osób prawnych – Podatek dochodowy od osób fizycznych (1) – Karta podatkowa – Podatek od przychodu ewidencjonowanego 	<ul style="list-style-type: none"> – Podatek dochodowy od osób fizycznych
Inne podatki	
<ul style="list-style-type: none"> – Podatek od towarów i usług – Podatek akcyzowy – Podatek od nieruchomości – Podatek od środków transportowych 	
Obciążenia niepodatkowe związane z wynagrodzeniami	
<ul style="list-style-type: none"> – Składka na ubezpieczenie społeczne (2) – Składka na Fundusz Pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – Składka na ubezpieczenie społeczne (3) – Składka na powszechne ubezpieczenie zdrowotne
Inne obciążenia niepodatkowe	
<ul style="list-style-type: none"> – Cło – Obligatoryjne wpłaty do budżetów z zysku – Inne obciążenia (4) 	

(1) Podatek od osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i opodatkowanie dochodów osobistych właścicieli przedsiębiorstw

(2) W części pokrywanej przez pracodawcę

(3) W części pokrywanej przez pracownika, bez składki na rzecz otwartych funduszy emerytalnych

(4) Obejmuje m.in. pozostałe podatki i opłaty lokalne, składki i inne opłaty na rzecz pozostałych funduszy celowych, niepodatkowe obciążenia zysku.

Zakres analizy obejmuje obciążenia z wszystkich wymienionych powyżej tytułów, jednak ze względu na niedostatek danych gromadzonych tak przez GUS, jak i przez Ministerstwo Finansów nie jest możliwe przedstawienie danych wynikowych w pełnej szczegółowości. Na podstawie dostępnych danych nie można np. wyodrębnić wpływów z poszczególnych form opodatkowania dochodu (poza kartą podatkową), nie można też podać szczegółowych danych dotyczących poszczególnych opłat i podatków lokalnych, ujmowanych w statystykach GUS w postaci jednego agregatu *pozostałych podatków i opłat*.

Zrezygnowano również z prezentowania w szczegółowym rozbiciu danych o bezpośrednich i pośrednich obciążeniach MSP stanowiących koszty pracy. Uznaliśmy – z przyczyn wyjaśnionych już wcześniej – że obciążeń tych pominąć nie można, gdyż zniekształciłoby to w istotny sposób obraz fiskalnych obciążeń sektora MSP. Wielkości te były więc szacowane i uważamy, że podawanie szczegółowego podziału ogólnego oszacowania kosztów pracy nie czyniłoby obrazu obciążeń MSP bardziej czytelnym.

3. Małe i średnie przedsiębiorstwa w danych statystycznych

Pojęcia małego i średniego przedsiębiorcy w prawie polskim zdefiniowano w art. 54 i 55 ustawy – Prawo działalności gospodarczej:³

Art. 54.

1. Za małego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, który w poprzednim roku obrotowym:
 - 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 50 pracowników oraz
 - 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 7 milionów EURO lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 5 milionów EURO.
2. Nie uważa się jednak za małego, przedsiębiorcy, w którym przedsiębiorcy inni niż mali posiadają:
 - 1) więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
 - 2) prawa do ponad 25% udziału w zysku,
 - 3) więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

Art. 55.

1. Za średniego przedsiębiorcę uważa się przedsiębiorcę, nie będącego małym przedsiębiorcą, który w poprzednim roku obrotowym:
 - 1) zatrudniał średniorocznie mniej niż 250 pracowników oraz
 - 2) osiągnął przychód netto ze sprzedaży towarów, wyrobów i usług oraz operacji finansowych nie przekraczający równowartości w złotych 40 milionów EURO lub suma aktywów jego bilansu sporządzonego na koniec poprzedniego roku obrotowego nie przekroczyła równowartości w złotych 27 milionów EURO.
2. Nie uważa się jednak za średniego, przedsiębiorcy, w którym przedsiębiorcy inni niż mali i średni posiadają:
 - 1) więcej niż 25% wkładów, udziałów lub akcji,
 - 2) prawa do ponad 25% udziału w zysku,
 - 3) więcej niż 25% głosów w zgromadzeniu wspólników (akcjonariuszy).

³ Dz.U. z 1999 r., Nr 101, poz. 1178 z późn. zm.

Przynależność do grupy małych i średnich przedsiębiorstw określana jest za pomocą kilku kryteriów. Są to: wielkość zatrudnienia w przedsiębiorstwie, przychód ze sprzedaży, wielkość aktywów oraz skład właścicielski firmy. Taka wielokryteriowa definicja, jakkolwiek logiczna i łatwa w stosowaniu na poziomie pojedynczych przedsiębiorstw, jest całkowicie nieprzydatna do prowadzenia badań sektora małych i średnich przedsiębiorstw w skali makro. Wynika to z braku możliwości zgromadzenia jakichkolwiek danych statystycznych obejmujących informacje o tak zdefiniowanym segmencie ogółu populacji przedsiębiorców. W związku z tym niezbędne jest takie uproszczenie definicji małych i średnich przedsiębiorstw, aby obserwacje dokonane na wyodrębnionej za jej pomocą próbie pozwalały odnieść wnioski także do populacji w rozumieniu ustawowym, jednocześnie zapewniając względnie łatwy dostęp do danych.

W celu dokonania takiego uproszczenia definicji ograniczymy się wyłącznie do kryterium związanego z zatrudnieniem. I tak dla potrzeb niniejszego opracowania, za małego przedsiębiorcę uważać będziemy przedsiębiorcę zatrudniającego średniorocznie poniżej 50 pracowników, natomiast mianem przedsiębiorcy średniego określimy zatrudniającego od 51 do 249 pracowników. Zastosowanie takich kryteriów prowadzi do poszerzenia sektora MSP o podmioty nie należące do małych i średnich przedsiębiorstw w świetle ustawy ze względu na zbyt dużą wartość obrotu lub aktywów, albo też ze względu na nieodpowiadającą ustawowej definicji strukturę własnościową. Sądzymy, iż zaobserwowane w tak zdefiniowanym sektorze tendencje będą dobrze oddawać zmiany zachodzące w rzeczywistym sektorze MSP.

Oszacowanie wkładu małych i średnich przedsiębiorstw w tworzenie dochodów sektora publicznego wymaga połączenia danych z dwu źródeł. Pierwszym z nich są informacje podmiotów sektora publicznego o ich dochodach. Dostępne dane statystyczne dla budżetu państwa i innych publicznych podmiotów nie zawierają informacji na temat rozmiaru podmiotów dostarczających wpływy. Wyjątkiem od tej reguły jest informacja o dochodach z karty podatkowej, na podstawie której podatki rozliczają wyłącznie małe firmy. Potrzebne były więc dane, które pozwalają rozdzielić wpływy z podatków na poszczególne grupy podmiotów.

Najpełniejszą bazą danych na temat działalności przedsiębiorstw są w polskiej statystyce informacje gromadzone przez Główny Urząd

Statystyczny za pomocą formularzy F01. Zawierają one między innymi dane na temat wpłacanych przez firmy podatków oraz innych danin publicznych. Niestety, w przypadku większości kategorii, dane te nie obrazują dokładnie wkładu poszczególnych grup przedsiębiorstw w tworzenie dochodów państwa. Istnieje kilka przyczyn takiej sytuacji.

Po pierwsze, obowiązek statystyczny składania druków F01 nie dotyczył w badanym okresie przedsiębiorstw zatrudniających poniżej 6 osób. Dane o tych mikrofirmach dostępne są jedynie w sytuacji, gdy w okresie sprawozdawczym nastąpiło w nich zmniejszenie zatrudnienia poniżej tego progu. Oznacza to, iż liczna grupa małych firm została w danych pominięta. Drugą przyczyną jest brak informacji na temat podatków wpłacanych przez osoby zatrudnione w małych i średnich firmach. Jakkolwiek kwoty te nie są formalnie wkładem sektora MSP w dochody publiczne, to jednak należy wziąć je pod uwagę – dając zatrudnienie pracownikom firma przyczynia się do powstania podatków, które płać. Trzecią istotną przyczyną, dla której nie można wykorzystać danych z formularzy F01 bezpośrednio, są błędy wynikające z niedopasowania danych z przedsiębiorstw i informacji prezentowanych w sprawozdaniach budżetowych.

Brak w dostępnych danych statystycznych informacji o firmach zatrudniających mniej niż 6 osób powoduje, iż uzyskany szacunek udziału badanego sektora będzie zaniżony. O ile w przypadku podatków płaconych wyłącznie przez przedsiębiorstwa (lub prowadzących działalność gospodarczą) wprowadzenie odpowiednich korekt jest stosunkowo proste, o tyle w przypadku danin płaconych także przez inne podmioty mogą one przybrać postać wyłącznie zgrubnych szacunków opartych na licznych, nie zawsze bezdyskusyjnych, założeniach. Z taką sytuacją będziemy mieć do czynienia np.: w przypadku podatku dochodowego od osób fizycznych lub części podatków i opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego. Z tego powodu w niektórych przypadkach zdecydowaliśmy się na prezentację wyników, które z pewnością zaniżają wkład sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Skala tego zjawiska nie będzie jednak znaczna, gdyż w przypadku najważniejszych pozycji dochodowych szacunki udziału MSP będą stosunkowo dokładne (wyjątek stanowi wspomniany wyżej podatek dochodowy od osób fizycznych).

4. Dochody sektora publicznego pochodzące z sektora MSP

W rozdziale tym przedstawimy wyniki obliczeń i szacunków, prowadzących do wskazania dla lat 1996–1999 pełnej kwoty obciążeń MSP na rzecz sektora publicznego. W tekście wyraźnie zaznaczono te wielkości, które uzyskane zostały nie z dostępnych danych statystycznych, lecz na podstawie własnych obliczeń i szacunków.

Analizowane dochody podzieliliśmy – przyjmując tym razem za kryterium grupowania nie klasyfikację funkcjonalną jak w tabeli 2.1., lecz sposób pozyskiwania danych – na 8 grup:

- podatki dochodowe,
- inne obciążenia zysku,
- obciążenia wynagrodzeń pracowników MSP, obejmujące zarówno podatki i opłaty od MSP, jak też podatki i opłaty obciążające pracowników,
- karta podatkowa,
- podatek od towarów i usług,
- akcyza,
- cło,
- pozostałe podatki i opłaty.

Pierwsze cztery z wymienionych obciążeń zaliczyć można do obciążeń bezpośrednich (opodatkowanie zysku i koszty pracy), trzy kolejne są podatkami pośrednimi. W ostatniej grupie (pozostałe podatki i opłaty) zgromadzono inne obciążenia, rejestrowane przez GUS w formularzach sprawozdawczych F01 bez szczegółowej specyfikacji ich charakteru.

4.1. Podatki dochodowe

Analizę wkładu sektora małych i średnich przedsiębiorstw w dochody Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego z tytułu podatków dochodowych musimy rozdzielić na dwie części. Konieczność wynika z faktu, iż podatki te są płacone zarówno przez przedsiębiorstwa i osoby prowadzące działalność gospodarczą (podatek dochodowy od osób prawnych oraz podatek dochodowy od osób fizycznych), jak i pracowników najemnych zatrudnionych w przedsiębiorstwach (podatek

dochodowy od osób fizycznych). W drugim przypadku podatek dochodowy zapłacony przez osoby zatrudnione w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw jest również formą wkładu tego sektora w dochody publiczne.

W niniejszym rozdziale zajmiemy się wpływami z podatków dochodowych od osób prawnych oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, a więc podatkami obciążającymi bezpośrednio przedsiębiorstwo. Wkład w dochody państwa dostarczany za pośrednictwem pracowników najemnych zostanie omówiony w osobnym rozdziale.

Tabela 4.1. Podatki dochodowe w latach 1996–1999

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w mln zł			
Dochody sektora publicznego z podatków dochodowych ogółem (1)	44 483,9	52 769,0	60 868,9	48 312,7
Małe i średnie przedsiębiorstwa	3 784,6	4 799,7	5 049,3	6 114,3
Małe przedsiębiorstwa	1 620,3	1 869,4	1 986,8	2 151,4
Średnie przedsiębiorstwa	2 164,4	2 930,3	3 062,5	3 962,9
Duże przedsiębiorstwa	5 884,3	6 913,1	6 452,1	6 430,7
Pozostali (2)	34 815,0	41 056,2	49 367,5	35 767,7
	w %			
Dochody sektora publicznego z podatków dochodowych ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Małe i średnie przedsiębiorstwa	8,5	9,1	8,3	12,7
Małe przedsiębiorstwa	3,6	3,5	3,3	4,5
Średnie przedsiębiorstwa	4,9	5,6	5,0	8,2
Duże przedsiębiorstwa	13,2	13,1	10,6	13,3
Pozostali	78,3	77,8	81,1	74,0

(1) Bez wpływów z karty podatkowej.

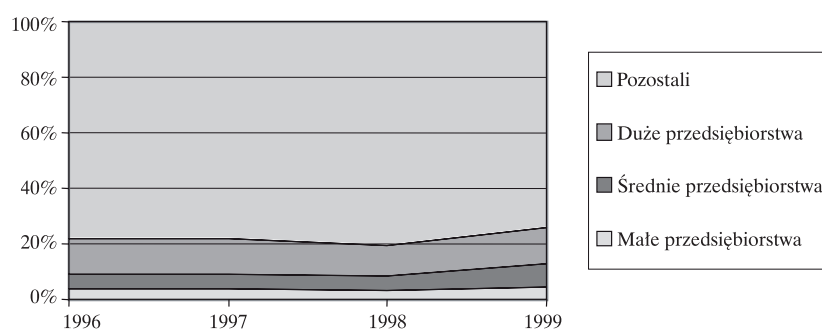
(2) Osoby fizyczne uzyskujące dochody ze źródeł innych niż prowadzenie działalności gospodarczej oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej będące podatnikami podatku dochodowego od osób prawnych.

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Kwota zapłaconych przez MSP podatków dochodowych (bez odrębnie omówionej karty podatkowej) wynosiła w roku 1996 3,8 mld zł, czyli 8,5% łącznych dochodów sektora publicznego z tego tytułu. W ostatnim roku objętym badaniem udział ten wzrósł do 12,7%, co odpowia-

dało kwocie 6,1 mld zł. Nawet bardzo pobieżna obserwacja danych przedstawionych w tabeli 4.1. pozwala wyodrębnić dwa podokresy. Pierwszy podokres obejmuje lata 1996–1998 i charakteryzuje się nieznacznymi wahaniami udziału sektora MSP. W ostatnim roku badania mamy natomiast do czynienia z istotnym, bo wynoszącym ponad 52% wzrostem udziału MSP w łącznych wpływach z podatków dochodowych.

Rysunek 4.1. Udział poszczególnych grup płatników podatków dochodowych w latach 1996–1999



Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Najbardziej prawdopodobną przyczyną takiej zmiany udziału MSP jest reforma systemu ochrony zdrowia wprowadzona z początkiem 1999 roku. W wyniku wprowadzonych zmian w systemie finansowania ochrony zdrowia, część dotychczasowych wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych zaczęło zasilać kasy chorych w postaci składek⁴. Prawdopodobnie właśnie z tego powodu udział podatku zapłaconego przez grupę *pozostali* spadł z 81,1% w 1998 roku do 74,0% rok później, co zaowocowało znaczącym wzrostem udziału podatku wpłaconego przez przedsiębiorstwa (duże przedsiębiorstwa również zanotowały znaczny wzrost w roku 1999).

Rodzi się więc pytanie, jaki byłby udział sektora MSP, gdyby reforma służby zdrowia nie doszła do skutku. Możliwe jest bowiem, iż część wzrostu z roku 1999 bierze swe źródło w zwiększonej aktywności badanego sektora lub też, przeciwnie, reforma maskuje spadek aktywności. W celu rozstrzygnięcia tej kwestii przeanalizujemy dane o podatkach z pominięciem kategorii pozostali, czyli grupy przedsiębiorców, których reforma dotknęła w najmniejszym stopniu.

⁴ Mówiąc bardziej precyzyjnie – wpływy z PIT zmniejszyły się o należną od podatników PIT składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Tabela 4.2. Struktura dochodów sektora publicznego z tytułu podatków dochodowych z pominięciem grupy *pozostali*

Wyszczególnienie	w %			
	1996	1997	1998	1999
Małe i średnie przedsiębiorstwa	39,1	41,0	43,9	48,7
Małe przedsiębiorstwa	16,8	16,0	17,3	17,1
Średnie przedsiębiorstwa	22,4	25,0	26,6	31,6
Duże przedsiębiorstwa	60,9	59,0	56,1	51,3
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Powyższa tabela wskazuje na znaczny wzrost udziału wpływów z sektora MSP, z 39% do 49% w badanym okresie. Wzrost ten odbył się jednak głównie za sprawą grupy średnich przedsiębiorstw, co potwierdza tezę, że reforma służby zdrowia była głównym czynnikiem powodującym wzrost udziału podatków dochodowych z sektora MSP w podatkach dochodowych łącznie. W grupie małych przedsiębiorców jest stosunkowo więcej płatników składek na ubezpieczenie zdrowotne niż w przedsiębiorstwach średnich, przez co reforma ochrony zdrowia dotknęła małe przedsiębiorstwa w większym stopniu.

Aby ostatecznie wyjaśnić kwestię wpływu reformy służby zdrowia na udziały poszczególnych grup podmiotów w łącznych wpływach z podatków dochodowych dokonajmy kolejnego zabiegu, polegającego na uwzględnieniu wpłacanych składek na kasy chorych, tak jakby stanowiły podatek dochodowy od osób fizycznych. W tym celu zwiększymy ogólną kwotę uzyskanych przez sektor podatków dochodowych o kwotę składek zebranych przez kasy, która w 1999 roku wynosiła około 19,6 mld zł. Największa część tych składek pochodzi z grupy *pozostali*, gdyż prowadzący działalność gospodarczą na ogół deklarują minimalną podstawę składki. Stosując więc świadomie pewne uproszczenie zobaczymy, ile wyniosą udziały sektora MSP przy zwiększonej kwocie podatków.

Łączny udział sektora spada z 12,7% do 9%, co jest wielkością nieodbiegającą od obserwowanych w latach ubiegłych. W przypadku firm małych i średnich uzyskujemy odpowiednio odsetki 3,2% oraz 5,8%, co oznacza kontynuację spadkowej tendencji u przedsiębiorstwach małych i wyraźny wzrost w przypadku przedsiębiorstw średnich. Ponieważ część kwoty składek pochodzi także z sektora MSP, wyniki tych dwóch grup prawdopodobnie były w rzeczywistości nieco lepsze.

Podsumowując, **po wyeliminowaniu efektów statystycznych spowodowanych reformą służby zdrowia udział sektora MSP w tworzeniu po-**

datków dochodowych utrzymywał się w badanym okresie na stałym poziomie.

Ciekawych obserwacji dostarcza analiza wpłat podatku dochodowego przez przedsiębiorstwa poszczególnych sekcji gospodarki przedstawiona w tabeli 4.3. W przypadku dziewięciu z czternastu sekcji przedsiębiorstwa małe i średnie wypadły lepiej niż firmy duże. Pozostałe przypadki to sekcje: *pośrednictwo finansowe, obsługa i wynajem nieruchomości, hotele i restauracje oraz rolnictwo*. W przypadku dwóch pierwszych z wymienionych sekcji przewaga przedsiębiorstw dużych jest intuicyjnie zrozumiała, niewątpliwie są to dziedziny, w których można odnosić dodatkowe korzyści dzięki dużej skali działania.

Tabela 4.3. Porównanie dynamik podatków dochodowych wpłacanych przez sektor MSP i duże przedsiębiorstwa

Sekcja EKD	Sektor MSP		Duże przedsiębiorstwa		3:2	5:4
	1996	1999	1996	1999		
	w mln zł				w %	
1	2	3	4	5	6	7
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	20,0	19,8	9,1	10,3	99,4	113,3
Rybołówstwo i rybactwo	0,3	0,1	1,7	0,0	38,1	0,0
Górnictwo i kopalnictwo	20,5	44,6	292,6	192,8	217,9	65,9
Działalność produkcyjna	1 249,8	1 746,2	2 822,3	3 025,1	139,7	107,2
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	101,3	85,6	879,3	603,4	84,5	68,6
Budownictwo	394,0	617,5	250,7	330,3	156,7	131,7
Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	1 186,9	2 004,6	473,8	642,2	168,9	135,5
Hotele i restauracje	13,6	24,0	41,0	103,5	176,6	252,5
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	137,4	206,7	839,0	979,4	150,4	116,7
Pośrednictwo finansowe	73,0	216,7	12,6	84,4	296,8	671,5
Obsługa nieruchomości, wynajem	536,1	1 055,7	105,4	260,3	196,9	246,9
Edukacja	4,8	8,4	-	-	175,3	-
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	3,1	6,8	2,9	4,3	215,6	145,6
Pozostała działalność usługowa komunalna	43,8	77,3	153,9	194,7	176,7	126,5
Razem	3784,6	6114,3	5884,3	6430,7	161,6	109,3

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Dziwi natomiast fakt, iż duże firmy wypadły lepiej w sekcji *rolnictwo*. Prawdopodobnie wyjaśnieniem tego jest rzadko spotykane prowadzenie przez małe gospodarstwa działalności gospodarczej w formie, która pociągałaby za sobą obowiązek płacenia podatków dochodowych, a małe firmy w sekcji *rolnictwo* tylko w ograniczonym stopniu są w stanie konkurować z gospodarstwami rodzinnymi. Z drugiej strony, dziwi znaczny wzrost wpływów od MSP w dziedzinie, która wydaje się być przeznaczona przedsiębiorstwom dużym – *górnictwie i kopalnictwie*. Dane na temat dużych przedsiębiorstw w sekcji edukacja były niedostępne ze względu na tajemnicę statystyczną.

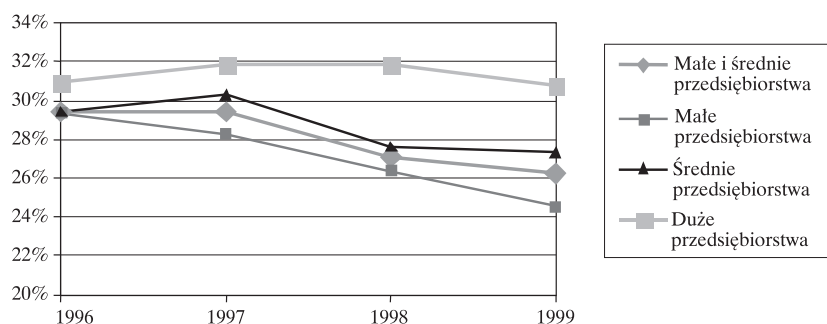
Kolejnym etapem jest badanie efektywnych stawek podatkowych płaconych przez poszczególne grupy przedsiębiorstw. Pozwoli on na uzyskanie odpowiedzi na pytanie, na ile ciężar utrzymania sektora publicznego jest równomiernie rozłożony pomiędzy grupy przedsiębiorstw dużych i MSP. Tabela 4.4. prezentuje efektywne stawki podatkowe w poszczególnych grupach przedsiębiorstw.

Tabela 4.4. Efektywne stawki podatkowe płacone przez poszczególne grupy przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	w %			
	1996	1997	1998	1999
Małe i średnie przedsiębiorstwa	29,4	29,4	27,1	26,2
Małe przedsiębiorstwa	29,4	28,2	26,4	24,5
Średnie przedsiębiorstwa	29,4	30,2	27,6	27,3
Duże przedsiębiorstwa	30,9	31,9	31,8	30,8

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Rysunek 4.2. Efektywne stawki podatkowe płacone przez poszczególne grupy przedsiębiorstw



Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Z powyższych danych widać wyraźnie, iż im większa skala prowadzonej działalności gospodarczej tym wyższa efektywna stawka podatków dochodowych. Prawdopodobnie wynika to z kilku przyczyn. Po pierwsze,

pośród przedsiębiorstw mniejszych większa jest liczba podmiotów płacących podatek dochodowy od osób fizycznych według niższych stawek podatkowych (19% i 30% wobec stawek CIT od 38% do 32% w poszczególnych latach). Po drugie, pewną rolę niewątpliwie odgrywa również istnienie ryczałtowych form opodatkowania części mniejszych przedsiębiorstw.

Zauważalna jest wyraźna i stała tendencja do obniżania się stawki efektywnej dla podatków płaconych przez małe przedsiębiorstwa. Możliwą przyczyną takiego zjawiska jest coraz większy stopień wykorzystania dostępnych ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych.

4.2. Pozostałe obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego

Podatki dochodowe stanowią największą, ale nie jedyną pozycję pośród obowiązkowych obciążeń wyniku finansowego. Znajdują się tam również pomniejsze kategorie, pośród których istotną jest wypłata z zysku do budżetu państwa. Tabela 4.5. prezentuje kwoty wpłacone z tych tytułów przez poszczególne grupy przedsiębiorstw.

Tabela 4.5. Pozostałe obciążenia wyniku finansowego w poszczególnych grupach przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w mln zł			
Razem	1 541,3	1 660,9	1 197,3	1 151,8
Małe i średnie przedsiębiorstwa	293,8	359,2	382,8	554,6
Małe przedsiębiorstwa	118,5	153,9	129,5	131,6
Średnie przedsiębiorstwa	175,3	205,4	253,4	423,0
Duże przedsiębiorstwa	1 247,5	1 301,7	814,4	597,2
	w%			
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0
Małe i średnie przedsiębiorstwa	19,1	21,6	32,0	48,2
Małe przedsiębiorstwa	7,7	9,3	10,8	11,4
Średnie przedsiębiorstwa	11,4	12,4	21,2	36,7
Duże przedsiębiorstwa	80,9	78,4	68,0	51,8
	Rok poprzedni = 100			
Razem	-	107,8	72,1	96,2
Małe i średnie przedsiębiorstwa	-	122,3	106,6	144,9
Małe przedsiębiorstwa	-	129,9	84,1	101,6
Średnie przedsiębiorstwa	-	117,2	123,4	166,9
Duże przedsiębiorstwa	-	104,3	62,6	73,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Łączny wkład sektora MSP w przychody państwa z tych tytułów wyniósł ponad 550 mln zł w roku 1999, co oznacza wzrost o 88,7% w stosunku do pierwszego z lat objętych badaniem. W połączeniu z bardzo znaczącym spadkiem, który miał miejsce w przypadku dużych firm (ponad 52%), zaowocowało to istotnym wzrostem udziału badanego sektora w ogóle kwot wpłacanych na rzecz państwa, z około jednej piątej w roku 1996 do blisko połowy w trzy lata później.

Niewątpliwie jedną z poważnych przyczyn tak istotnych zmian są intensywne procesy komercjalizacji przedsiębiorstw zmniejszające wpływy w najpoważniejszej z pozycji: wpłat z zysku do budżetu państwa. W przypadku dużych przedsiębiorstw spadek wpłat wyniósł w latach 1997–1999 około 53%, podczas gdy sektor MSP odnotował w tym czasie wzrost o blisko 200%⁵. W przypadku dużych firm spadek jest z pewnością w dużej mierze wynikiem kolejnych „dużych prywatyzacji”, które miały miejsce w badanym okresie. Rodzi się więc pytanie, na co spowodowało tak znaczny wzrost wpływów od przedsiębiorstw średnich, który miał miejsce w roku 1999 mimo, iż ich również dotyczyły procesy komercjalizacji. Możliwym wyjaśnieniem tego zjawiska może być duży wzrost potrzeb budżetu państwa w roku 1999, które mogły spowodować nacisk na zwiększenie wpłat z zysku.

Tabela 4.6. Wpłaty z zysku do budżetu państwa w poszczególnych grupach przedsiębiorstw

Wyszczególnienie	w mln zł			
	1996	1997	1998	1999
Razem	-	746,0	578,2	481,7
Małe i średnie przedsiębiorstwa	-	50,8	41,8	151,8
Małe przedsiębiorstwa	-	12,0	9,9	10,1
Średnie przedsiębiorstwa	-	38,8	31,8	141,7
Duże przedsiębiorstwa	-	695,3	536,4	329,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

4.3. Obciążenia wynagrodzeń osób zatrudnionych w sektorze MSP

Podatki i opłaty płacone przez firmy sektora MSP nie są jedynym jego wkładem w tworzenie dochodów sektora publicznego. Małe i średnie przedsiębiorstwa dają pracę rzeszom ludzi i w niektórych sekcjach gospodarki zatrudniają ponad 80% ogółu. Płacone przez pracowników

⁵ Porównywalne dane o roku 1996 są niedostępne ze względu na odmienną konstrukcję formularza F01 w tym roku.

daniny publiczne, jakkolwiek nie stanowią bezpośredniego wkładu badanego sektora, nie mogą być pominięte.

W niniejszej części opracowania zajmiemy się wpływami z płaconego od wynagrodzeń podatku dochodowego od osób fizycznych, składkami na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy oraz, dla roku 1999, składkami na ubezpieczenie zdrowotne. Łączymy więc w jedną kategorię – fiskalnych kosztów pracy – zarówno obciążenia samych przedsiębiorstw, jak i obciążenia pracowników.

Ponieważ dane zawarte w formularzach F01 nie zawierają informacji na temat podatków płaconych przez osoby zatrudnione w sektorze MSP, musieliśmy w większej mierze posiłkować się danymi z innych źródeł. Wykorzystano przy tym następujący schemat obliczeń:

- uzyskane przez państwo wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych zostały pomniejszone o część, która jest płacona od dochodów innych niż wynagrodzenia (obejmuje ona głównie emerytury i dochody z własności);
- pozostała kwota została pomniejszona o część przypadającą na osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą celem uniknięcia podwójnego liczenia – dochody tej grupy osób zostały uwzględnione w rozdziale poświęconemu podatkom dochodowym;
- uzyskaną w ten sposób kwotę, powiększoną składki na zabezpieczenie społeczne (FUS i Fundusz Pracy) podzielono pomiędzy przedsiębiorstwa duże oraz sektor MSP przy wykorzystaniu danych o udziale sektora MSP w zatrudnieniu w poszczególnych sekcjach EKD oraz danych o średnich wynagrodzeniach w poszczególnych sekcjach.

W przypadku tej kategorii wkład analizowanej grupy przedsiębiorstw jest znaczny, w roku 1999 sięga 55,2 mld zł, co stanowi 53,8% ogólnych wpływów z tego tytułu. W przeciągu badanego okresu zaobserwowano nieprzerwany wzrost udziału. Niewątpliwie podstawowym źródłem obserwowanych zmian jest wzrost zatrudnienia w sektorze MSP, który znacząco przewyższał wyniki osiągnięte przez pozostałą gospodarkę.

Warto też zwrócić uwagę na fakt, iż dochody sektora publicznego będące pochodnymi od wynagrodzeń wypłacanych przez MSP znacznie przewyższają kwoty innych obciążeń bezpośrednich, a jak się dalej okaże – również kwotę wszystkich pozostałych obciążeń fiskalnych MSP.

Tabela 4.7. Wpłaty podatku dochodowego oraz składek płaconych z dochodów zatrudnionych w sektorze MSP

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w mln zł			
Wpływy z PIT, składki na FUS, Fundusz Pracy i ubezpieczenia zdrowotne (1)	62 908,4	76 263,2	88 445,0	104 233,9
Małe i średnie przedsiębiorstwa	29 538,5	38 583,8	45 896,2	55 215,0
Pozostałe	33 369,9	37 679,3	42 548,8	49 018,9
Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w %			
Wpływy z PIT, składki na FUS, Fundusz Pracy i ubezpieczenia zdrowotne	100,0	100,0	100,0	100,0
Małe i średnie przedsiębiorstwa	47,0	50,6	51,9	53,0
Pozostałe	53,0	49,4	48,1	47,0
	rok poprzedni = 100			
Wpływy z PIT, składki na FUS, Fundusz Pracy i ubezpieczenia zdrowotne	-	121,2	116,0	117,9
Małe i średnie przedsiębiorstwa	-	130,6	119,0	120,3
Pozostałe	-	112,9	112,9	115,2

(1) Bez obciążeń osób prowadzących działalność gospodarczą.
 (2) Źródło: Obliczenia własne.

4.4. Karta podatkowa

Zgodnie z ustawą z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne⁶ jedną z form opodatkowania działalności gospodarczej osób fizycznych jest tzw. karta podatkowa. Podatnicy korzystający z tej formy płacenia podatku są zwolnieni z obowiązku prowadzenia ewidencji rachunkowej, płacąc podatek według stawki, której tryb określania reguluje ustawa. Zryczałtowany podatek dochodowy w formie karty podatkowej mogą płacić podatnicy prowadzący działalność usługową lub wytwórczo-usługową przy zastrzeżeniach co do skali działalności. Ograniczenia skali działalności zapisane w ustawie sytuują płatników karty podatkowej w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw. Wpływy z tego podatku w całości zasilają budżety gmin.

⁶ Dz.U. z 1999 r., Nr 144, poz. 930.

Dochody gmin z karty podatkowej wyniosły 1996 r. 352,6 mln zł i w ciągu kolejnych trzech lat zmniejszyły się w ujęciu nominalnym o 1,3% do poziomu 348,0 mln zł. W ujęciu realnym odpowiada to spadkowi o 28,4%. W badanym okresie wpływy z tytułu karty podatkowej rosły nominalnie do 1998 r., po czym w 1999 r. nastąpił znaczny spadek. Spadek ten, podobnie jak w przypadku wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, wynika z wprowadzenia reformy systemu opieki zdrowotnej, zgodnie z którą należny podatek jest zmniejszany o składkę na ubezpieczenie zdrowotne przekazywaną do Kas Chorych.

Jednak wprowadzenie reformy zdrowotnej nie wyjaśnia w pełni tak dużej skali redukcji badanych wpływów. Dochody z karty podatkowej malały w ujęciu realnym również w okresie 1996–1998. Należy więc sądzić, że podstawową przyczyną praktycznego zanikania tej formy opodatkowania jest jej malejąca atrakcyjność, a także zmiany strukturalne w sektorze MSP, powodujące zmniejszanie się liczby podmiotów uprawnionych do korzystania z tej formy opodatkowania. Z dużym prawdopodobieństwem można twierdzić, że proces malenia wpływów z karty podatkowej będzie trwał nadal, a nawet nasilał się w kolejnych latach. Obserwowane niskie tendencje wpływów z karty podatkowej powinny być traktowane jako ważny sygnał skłaniający do podjęcia poważnych prac nad przekształceniem systemu opodatkowania najmniejszych przedsiębiorstw. Jest z jednej strony zrozumiałe, że trudna sytuacja budżetu państwa⁷ i całego sektora publicznego nie skłania do dokonywania w systemie podatkowym zmian uszczuplających dochody publiczne, z drugiej jednak:

- stworzenie bardziej atrakcyjnych rozwiązań podatkowych dla małych przedsiębiorstw nie musi prowadzić do spadku dochodów publicznych, co więcej – stanowiłoby prawdopodobnie silny impuls do ich zwiększania,
- ograniczanie zakresu podmiotów korzystających z karty podatkowej może wiązać się z ich przechodzeniem do szarej strefy.

⁷ Choć karta podatkowa stanowi dochód gmin, to dokonanie ustawowych zmian zmniejszających wpływy z tego podatku musiałoby zostać zrekompensowane gminom transferami z budżetu państwa.

Tabela 4.8. Dochody gmin z karty podatkowej w latach 1996–1999

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999	
	w mln zł				1996 =100
Wpływy z karty podatkowej ceny bieżące	352,6	376,6	388,7	348,0	98,7
Wpływy z karty podatkowej, ceny stałe 1996	352,6	327,7	302,6	252,5	71,6
	Rok poprzedni = 100				
Nominalna dynamika wpływów z karty podatkowej	-	106,8	103,2	89,5	x
Realna dynamika wpływów z karty podatkowej	-	93,0	92,3	83,4	x

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wpływy z karty podatkowej stanowią już mniej niż 1% dochodów gmin. Relacja ta zmniejszyła się znacząco w ostatnich latach – z 1,1% w 1996 r. do 0,7% w 1999 r. Największe wpływy z karty podatkowej – w układzie regionalnym – osiągały w badanym okresie gminy województwa mazowieckiego. Drugie pod względem wielkości wpływów były gminy województwa śląskiego, mające w 1999 r. prawie dwukrotnie niższe dochody z tego tytułu od gmin mazowieckich. W dalszej kolejności znajduje się grupa gmin z województw, w których wpływy wahały się w przedziale 20–30 mln zł. Grupa ta obejmuje województwo dolnośląskie, łódzkie, małopolskie, pomorskie, wielkopolskie i zachodniopomorskie.

Tabela 4.9. Wpływy z karty podatkowej według województw w latach 1996–1999

Województwo	1996	1997	1998	1999	
	w mln zł				1996 =100
Dolnośląskie	27,5	29,2	30,2	27,3	99,3
Kujawsko-Pomorskie	12,2	12,5	12,9	11,5	93,7
Lubelskie	12,9	13,8	14,3	12,9	100,1
Lubuskie	9,5	9,5	9,3	8,2	85,9
Łódzkie	24,7	27,0	28,8	26,5	107,3
Małopolskie	29,7	31,5	32,3	29,3	98,8
Mazowieckie	76,9	85,2	88,6	78,5	102,1
Opolskie	7,4	7,6	8,2	7,5	100,5
Podkarpackie	12,1	12,9	12,3	9,9	82,0
Podlaskie	10,3	11,8	11,8	9,9	96,2
Pomorskie	23,9	25,7	26,3	23,8	99,4
Śląskie	42,6	44,3	45,2	41,6	97,7
Świętokrzyskie	5,9	5,9	6,0	5,8	98,0
Warmińsko-Mazurskie	7,7	7,9	8,5	7,2	94,0
Wielkopolskie	30,4	31,0	31,5	27,1	89,3
Zachodniopomorskie	18,9	20,8	22,5	21,0	111,3
Razem	352,6	376,6	388,7	348,0	98,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

4.5. Podatek od towarów i usług

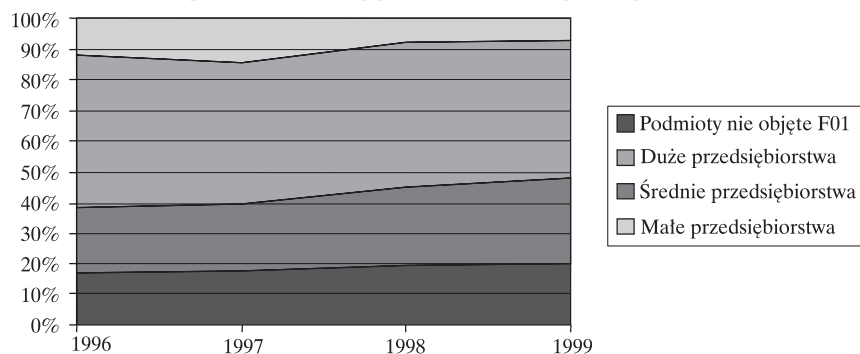
Podatek od towarów i usług (VAT) należy do podstawowych źródeł dochodów budżetu państwa, więc wysoki wkład sektora małych i średnich przedsiębiorstw w tworzenie tego podatku oznacza również, iż wkład MSP w dochody państwa ogółem jest znaczny. Tabela przedstawia wpływy z podatku w podziale na grupy podmiotów.

Tabela 4.10. Dochody budżetu państwa z podatku od towarów i usług według grup przedsiębiorstw w latach 1996–1999

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w mln zł			
Podatek od towarów i usług ogółem	28 014,9	36 914,5	42 868,6	48 803,6
Małe i średnie przedsiębiorstwa	10 805,6	14 782,5	19 416,8	23 415,9
Małe przedsiębiorstwa	4 747,8	6 512,7	8 236,6	10 068,4
Średnie przedsiębiorstwa	6 057,8	8 269,8	11 180,2	13 347,5
Duże przedsiębiorstwa	13 804,2	16 672,3	20 164,7	21 867,2
Podmioty nie objęte F01	3 405,1	5 459,7	3 287,1	3 520,6
	w %			
Podatek od towarów i usług ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Małe i średnie przedsiębiorstwa	38,6	40,0	45,3	48,0
Małe przedsiębiorstwa	16,9	17,6	19,2	20,6
Średnie przedsiębiorstwa	21,6	22,4	26,1	27,3
Duże przedsiębiorstwa	49,3	45,2	47,0	44,8
Podmioty nie objęte F01	12,2	14,8	7,7	7,2

Źródło: Obliczenia własne.

Rysunek 4.3. Udział poszczególnych grup przedsiębiorstw we wpłatach podatku od towarów i usług



Źródło: Obliczenia własne.

Wkład sektora MSP w tworzenie podatku od towarów i usług w badanym okresie istotnie wzrasta, od 10,8 mld zł w roku 1996 (co stanowiło wówczas 10,8% łącznych dochodów budżetu państwa) do 23,4 mld zł w roku 1999 (18,6% łącznych dochodów budżetu państwa). W obu podgrupach sektora MSP mieliśmy do czynienia ze znacznym wzrostem udziału. W firmach średnich był on wyższy, o ponad jedną czwartą w porównaniu z 20% w przypadku firm małych.

Zmiany wpływów z VAT bardzo wiernie oddają kształt procesów zachodzących w gospodarce i przedstawiona sytuacja nie jest wyjątkiem. Jedną z jej przyczyn jest przebudowa, której poddawana jest gospodarka, prowadząca do likwidacji lub ograniczenia działalności dużych przedsiębiorstw niezdolnych do sprawnego funkcjonowania w gospodarce rynkowej. Mamy więc do czynienia w pewnym sensie z „leczeniem” struktury gospodarki.

Pewne pojęcie o drugim mechanizmie widocznych procesów daje obserwacja wpływów od grupy *podmioty nie objęte F01*. Grupę tę stanowią firmy zatrudniające poniżej 6 osób. Prawdopodobnie wraz ze wzrostem gospodarczym firmy te zwiększają zatrudnienie i zasilają grupę małych przedsiębiorstw. Rosnące małe przedsiębiorstwa stają się natomiast firmami średnimi i efektem tego jest największy wzrost udziału tej właśnie grupy.

Podsumowując, zmiany struktury wpłat podatku od towarów i usług mają dwie przyczyny: zmianę struktury gospodarki odziedziczonej jeszcze po poprzednim systemie ekonomicznym oraz wzrost gospodarczy powodujący zwiększanie zatrudnienia przez przedsiębiorstwa. Jednak dla pełnego potwierdzenia tej drugiej tezy konieczne jest zbadanie zmian struktury wpływów także w okresie recesji – na przeprowadzenie takiej analizy przyjdzie nam jeszcze poczekać.

4.6. Akcyza

Podatek akcyzowy – drugi co do wielkości podatek pośredni – stanowi w całości źródło dochodów budżetu państwa. Ze względu na specyfikę towarów objętych tym rodzajem opodatkowania, większość wpływów pochodzi z sektora dużych przedsiębiorstw. Produkty paliwowe, spirytusowe, czy też wyroby tytoniowe są wytwarzane na rynkach, na których

możliwości działania małych producentów są stosunkowo niewielkie. Produkcja wymaga tutaj dużych nakładów kapitałowych oraz masowej skali. Warunki konkurowania są zatem bardzo trudne dla małych lub nawet średnich przedsiębiorstw.

Wpływy z akcyzy uzyskane z całej populacji przedsiębiorstw objętej obowiązkiem statystycznym wypełniania formularza F01 wyniosły w 1996 r. 14,0 mld zł i wzrosły w badanym okresie do poziomu 21,6 mld zł w 1999 r. Kwoty te nie odpowiadają w pełni kwotom wykazywanym w budżecie państwa. Zgodnie ze sprawozdaniami budżetowymi dochody budżetu państwa z tytułu akcyzy wyniosły w 1996 r. 15,5 mld zł, natomiast w roku 1999 osiągnęły wartość 25,2 mld zł. W całym badanym okresie relacja akcyzy wykazywanej w formularzu F01 do ujętej w budżecie mieściła się w przedziale od 86 do 90%. Przyczyny takiej rozbieżności są następujące. Po pierwsze, przedsiębiorstwa wypełniające F01 nie wyczerpują całej zbiorowości płatników akcyzy. Po drugie, mogą występować przesunięcia czasowe w rozliczeniach przedsiębiorstw z urzędami skarbowymi, czego nie wychwytuje statystyka GUS. Przyjęcie pierwszego wyjaśnienia oznaczałoby przypisanie całej różnicy sektorowi małych przedsiębiorstw nie objętych statystyką formularza F01, czyli podmiotów zatrudniających od 0 do 5 osób. Przyjęcie drugiej wersji jest równoznaczne z proporcjonalnym rozdzieleniem różnicy pomiędzy wszystkie rodzaje przedsiębiorstw wyodrębnione w badaniu (małe, średnie, duże). W rzeczywistości z pewnością mamy do czynienia z kombinacją tych dwóch wariantów.

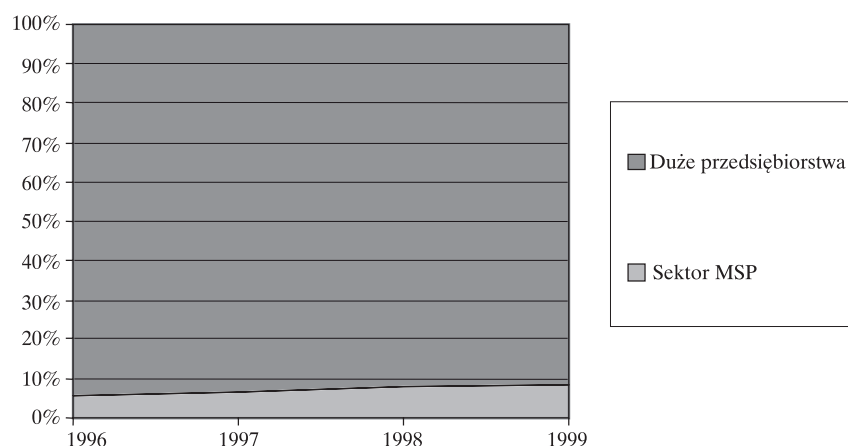
Tabela 4.11. Wpływy z akcyzy w latach 1996–1999 na podstawie formularza statystycznego F01

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w mln zł			
Dochody z akcyzy ogółem	14 006,5	15 666,7	18 433,6	21 577,5
Sektor MSP	785,6	980,9	1 431,0	1 835,4
Małe przedsiębiorstwa	125,9	126,0	242,0	291,5
Średnie przedsiębiorstwa	659,7	854,9	1 189,0	1 543,9
Duże przedsiębiorstwa	13 220,9	14 685,8	17 002,6	19 742,1
	w %			
Dochody z akcyzy ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Sektor MSP	5,6	6,3	7,8	8,5
Małe przedsiębiorstwa	0,9	0,8	1,3	1,4
Średnie przedsiębiorstwa	4,7	5,5	6,5	7,2
Duże przedsiębiorstwa	94,4	93,7	92,2	91,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zgodnie z powyższymi danymi przychody z akcyzy w sektorze MSP wzrosły na przestrzeni badanego okresu z 785,6 mln zł w 1996 r. do 1 835,4 mln zł w 1999 r., tj. o 230%. W sektorze dużych przedsiębiorstw wzrost był znacznie mniej dynamiczny i wynosił około 150%. Odzwierciedleniem tego zjawiska jest wzrost udziału sektora MSP w całości wpływów z akcyzy z 5,6% na początku do 8,5% na końcu badanego okresu.

Rysunek 4.4. Udział sektora MSP i dużych przedsiębiorstw we wpływach z akcyzy w latach 1996–1999



Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Największe przychody z akcyzy są generowane – zarówno w sektorze MSP, jak i w sektorze dużych przedsiębiorstw – w sekcji EKD *działalność produkcyjna*. W dalszej kolejności – również dla wszystkich grup przedsiębiorstw – znajduje się sekcja *handel hurtowy i detaliczny*. Niewielkie przychody z akcyzy można również zauważyć w sekcjach *obsługa nieruchomości, wynajem* oraz *pozostała działalność usługowa*. W pozostałych sekcjach mamy do czynienia z minimalnymi wielkościami płaconej akcyzy bądź też zupełnym jej brakiem. Rozkład wpłat akcyzy z poszczególnych grup przedsiębiorstw w podziale na sekcje EKD w pierwszym i ostatnim roku badania przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4.12. Dynamika dochodów z podatku akcyzowego według sekcji i grup przedsiębiorstw w latach 1996–1999

Sekcja EKD	Sektor MSP		Duże przedsiębiorstwa		3:2	5:4
	1996	1999	1996	1999		
	w mln zł				w %	
1	2	3	4	5	6	7
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1,5	2,5	5,1	3,0	171,4	58,7
Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Górnictwo i kopalnictwo	0,0	0,0	11,0	9,9	-	89,7
Działalność produkcyjna	683,2	1 683,8	13 145,9	19 722,1	246,5	150,0
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,0	0,2	0,0	0,2	-	-
Budownictwo	1,4	0,4	0,1	0,2	27,9	115,6
Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	46,3	135,9	41,9	4,9	293,8	11,7
Hotele i restauracje	0,1	0,1	0,0	0,0	153,9	-
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	0,3	1,6	0,0	1,7	582,9	-
Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Obsługa nieruchomości, wynajem	16,1	10,2	16,8	0,1	63,2	0,7
Edukacja	0,0	0,0				
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Pozostała działalność usługowa komunalna	36,8	0,5	0,0	0,0	1,4	-
Razem	785,6	1 835,4	13 220,9	19 742,1	233,6	149,3

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Nierównomierny rozkład dochodów z akcyzy w układzie sekcji EKD jest zjawiskiem zupełnie normalnym, wynikającym z faktu, iż podatkiem akcyzowym objęte są tylko wybrane, specyficzne produkty. W 1999 r. 95,5% wpływów z akcyzy przypadało na trzy grupy produktów – napoje alkoholowe i piwo, wyroby tytoniowe oraz paliwa i oleje silnikowe, przy czym największy udział w dochodach z akcyzy mają produkty zaliczane do trzeciej z wymienionych grup⁸. Taka struktura dochodów akcyzowych wyjaśnia zarazem niski udział sektora MSP w tworzeniu dochodów z akcyzy – wyroby akcyzowe produkowane są przede wszystkim w dużych przedsiębiorstwach.

⁸ Por. Sprawozdanie z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 1999 r., Rada Ministrów, Warszawa 2000, s. 132.

4.7. Cło

Dochody z cła trafiają w całości do budżetu państwa. Jest to danina o charakterze podatku pośredniego, zwykle klasyfikowana jednak jako opłata niepodatkowa. Według danych ze sprawozdawczości budżetowej dochody budżetu państwa z tytułu cła wyniosły w 1996 r. 6,5 mld zł i zmalały do 5,6 mld zł w 1999 r., tj. o blisko 14%. W badanym okresie można wyodrębnić dwa przedziały czasowe. Pierwszy z nich obejmuje lata 1996–1997, kiedy to dochody z cła wzrosły do 7,0 mld zł, podczas gdy drugi podokres obejmujący lata 1998–1999 charakteryzował się już spadkiem dochodów z cła.

Dochody z ceł ujęte w formularzu statystycznym F01 obejmują jedynie około 30% wpływów realizowanych przez budżet państwa. Zgodnie z formularzem dochody wyniosły w 1996 r. 1 759,2 mln zł i spadły do poziomu 1 698,8 mln zł w 1999 r., tj. o ponad 3%. Tendencje w przypadku danych z F01 są podobne jak w przypadku całości dochodów z ceł odnotowanych w budżecie państwa. W 1997 r. nastąpił wzrost dochodów z ceł, po czym w dwóch kolejnych latach odnotowano spadek. Powodem spadku ceł jest przede wszystkim redukcja stawek celnych, wynikających z podjętych przez Polskę zobowiązań i umów międzynarodowych. Dochody te będą niewątpliwie dalej malały, aż do całkowitego ich zaniku.

Tabela 4.132. Wpływy z cła w latach 1996–1999 na podstawie formularza statystycznego F01

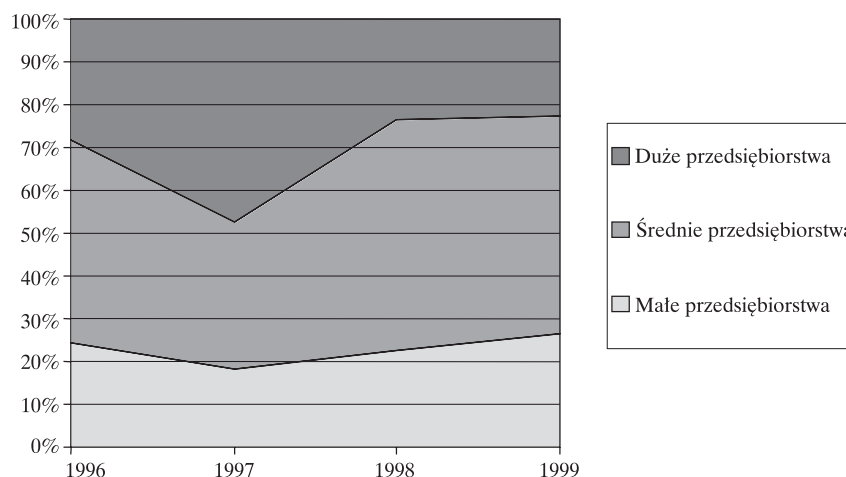
Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
w mln zł				
Dochody z cła ogółem	1 759,2	2 335,2	1 814,6	1 698,8
Sektor MSP	1 259,6	1 230,7	1 387,0	1 316,9
Małe przedsiębiorstwa	425,4	427,6	409,3	449,9
Średnie przedsiębiorstwa	834,2	803,1	977,7	867,0
Duże przedsiębiorstwa	499,6	1 104,5	427,6	381,9
w %				
Dochody z cła ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0
Sektor MSP	71,6	52,7	76,4	77,5
Małe przedsiębiorstwa	24,2	18,3	22,6	26,5
Średnie przedsiębiorstwa	47,4	34,4	53,9	51,0
Duże przedsiębiorstwa	28,4	47,3	23,6	22,5

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Sektor MSP w przedstawionych danych generował większość dochodu z cła w badanym okresie. Jego udział stanowił na początku badania

71,6% i zwiększył się do 77,5% w 1999 r. Jedynie w roku 1997 udziały grupy MSP i dużych firm były zbliżone do siebie. W roku tym obserwujemy gwałtowny przyrost udziału dużych przedsiębiorstw i to on jest odpowiedzialny za przyrost całej kwoty wpływów z cła w 1997 r. Zależności te prezentuje poniższy rysunek.

Rysunek 4.5. Udział poszczególnych grup przedsiębiorstw we wpływach z cła w latach 1996–1999



Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

W sektorze MSP największa część przychodów z cła była generowana w sekcji *handel hurtowy i detaliczny*. Przychody w tej sekcji stanowiły ponad 75% całości cła wpłaconego przez MSP. Drugie co do wartości są wpłaty z cła zrealizowane w sekcji *działalność produkcyjna*. W przypadku dużych przedsiębiorstw w obu wymienionych sekcjach odnotowano zbliżone wpływy, są one również największe co do wartości bezwzględnej. W pozostałych sekcjach – dla obu grup przedsiębiorstw – zauważalne wpłaty z cła pojawiają się w sekcjach *obsługa nieruchomości, wynajem; transport, gospodarka magazynowa i łączność* oraz *budownictwo*. W innych sekcjach wpływy z cła praktycznie nie występują.

Taki rozkład wpłat cła informuje o strukturze wykorzystania importu w gospodarce. Import trafiający do sekcji *działalność produkcyjna* to sprowadzanie półproduktów i materiałów przetwarzanych dalej w Polsce. W imporcie realizowanym w sekcji *handel hurtowy i detaliczny* znajduje się zarówno import o charakterze konsumpcyjnym produktów sprzedawanych finalnemu konsumentowi, jak i produkty wykorzystywane do dalsze-

go przetwarzania oraz maszyny, czyli wyposażenie kapitałowe. O rozkładzie w ramach tej sekcji nie możemy jednak nic powiedzieć.

Dane o dochodach z ceł ujętych w formularzu F01 z podziałem na sekcje i grupy przedsiębiorstw przedstawiono w tabeli 4.14.

Tabela 4.14. Porównanie dynamik cła wpłaconego przez sektor MSP i duże przedsiębiorstwa

Sekcja EKD	Sektor MSP		Duże przedsiębiorstwa		3:2	5:4
	1996	1999	1996	1999		
	w mln zł				w %	
1	2	3	4	5	6	7
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1,2	1,0	0,6	0,0	84,5	1,9
Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
Górnictwo i kopalnictwo	0,0	0,4	0,5	0,0	-	0,7
Działalność produkcyjna	297,3	239,6	212,0	198,4	80,6	93,6
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,2	0,0	0,1	2,0	0,0	1770,6
Budownictwo	3,2	0,8	1,1	2,3	26,2	212,2
Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	938,6	1056,0	273,9	172,3	112,5	62,9
Hotele i restauracje	0,0	0,1	0,3	0,0	-	0,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	6,7	3,7	5,8	5,8	55,3	98,7
Pośrednictwo finansowe	0,0	0,2	0,0	0,0	-	-
Obsługa nieruchomości, wynajem	12,2	14,8	5,4	1,1	120,9	20,3
Edukacja	0,0	0,0			-	-
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,2	0,0	0,0	-	-
Pozostała działalność usługowa komunalna	0,1	0,1	0,0	0,0	68,7	-
Razem	1259,6	1316,9	499,6	381,9	104,5	76,4

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

4.8. Pozostałe podatki i opłaty

Do kategorii „pozostałe podatki i opłaty” zaliczono rodzaje dochodów publicznych stanowiące w przeważającej części dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego. W grupie tej największymi co do wartości pozycjami są:

- podatek od nieruchomości,

- podatek od środków transportowych,
- opłata skarbową,

które w całości trafiają do budżetów gmin. Niewielką część wpływów w tej pozycji stanowią inne opłaty o charakterze publicznoprawnym zasilające budżet państwa.

Wpływy sektora publicznego z tytułów zgrupowanych w kategorii pozostałe podatki i opłaty wyniosły w 1996 r. 7 233,9 mln zł i w ciągu badanego okresu wzrosły o ponad 50% do poziomu 10 966,5 mln zł w 1999 r.

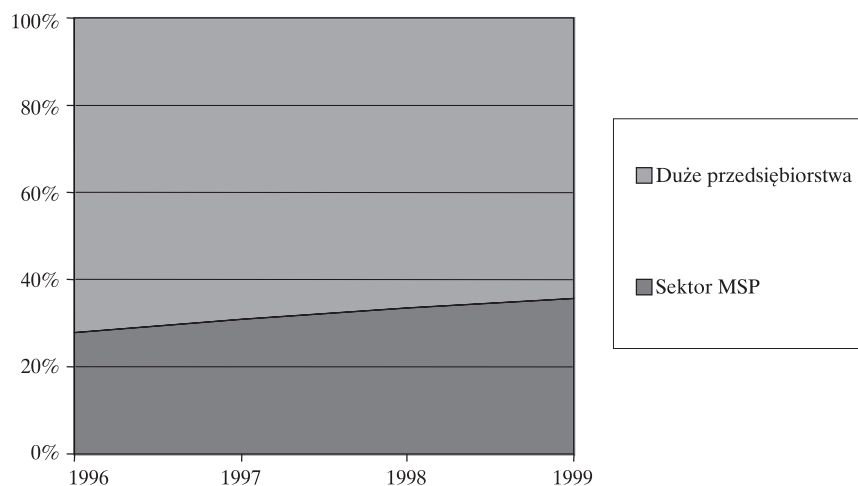
Tabela 4.15. Wpływy z pozostałych podatków i opłat w latach 1996–1999

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w mln zł			
Dochody z pozostałych podatków i opłat	7 233,9	8 375,2	9 681,7	10 966,5
Sektor MSP	2 001,2	2 584,9	3 246,7	3 932,0
Małe przedsiębiorstwa	774,9	900,1	1 124,8	1 645,2
Średnie przedsiębiorstwa	1 226,3	1 684,8	2 121,9	2 286,9
Duże przedsiębiorstwa	5 232,7	5 790,3	6 434,9	7 034,5
	w %			
Dochody z pozostałych podatków i opłat	100,0	100,0	100,0	100,0
Sektor MSP	27,7	30,9	33,5	35,9
Małe przedsiębiorstwa	10,7	10,7	11,6	15,0
Średnie przedsiębiorstwa	17,0	20,1	21,9	20,9
Duże przedsiębiorstwa	72,3	69,1	66,5	64,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Wpływy z sektora MSP zmieniły się w badanym okresie z 2 001,2 mln zł w 1996 r. do 3 932,0 mln zł w 1999 r., czyli wzrosły prawie dwukrotnie. Szczególnie duży przyrost odnotowały małe przedsiębiorstwa – wpływy zwiększyły się w badanym okresie ponad dwukrotnie. Dynamika przyrostu w sektorze dużych przedsiębiorstw nie była tak znaczna i wyniosła jedynie 134,4%. Efektem tych zmian jest wzrost udziału sektora MSP w całości dochodów zgrupowanych w pozycji pozostałe podatki i opłaty. W pierwszym roku badania udział sektora MSP wyniósł 27,7%. W kolejnych latach stopniowo wzrastał i w 1999 r. osiągnął poziom 35,9%.

Rysunek 4.6. Udział poszczególnych grup przedsiębiorstw we wpływach z pozostałych podatków i opłat w latach 1996–1999



Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

Zwiększenie roli sektora MSP w tej kategorii dochodowej należy przypisać procesom zmiany struktury gospodarki polskiej, zgodnie z którymi wzrasta udział tego sektora w całej gospodarce. Na ten proces nakłada się silne związanie przedsiębiorstw sektora MSP z lokalnymi rynkami zbytu. Czynnikiem ten powoduje, iż sektor MSP będzie w dużym stopniu związany z podatkami i opłatami o charakterze lokalnym, a takie właśnie tytuły znajdują się w analizowanej kategorii dochodowej.

Duże zróżnicowanie między przedsiębiorstwami sektora MSP a dużymi firmami ujawnia się na poziomie analizy wpływów z pozostałych podatków i opłat w podziale na sekcje EKD. O ile największe wpływy pojawiają się w obydwu grupach w sekcji *działalność produkcyjna*, to kolejne pozycje są już inne w poszczególnych grupach. W sektorze MSP drugie co do wielkości wpływy pojawiają się w sekcji *handel hurtowy i detaliczny*. W dalszej kolejności znajdują się sekcje *obsługa nieruchomości, wynajem oraz budownictwo*.

W przypadku dużych przedsiębiorstw na drugim miejscu znajduje się sekcja *górnictwo i kopalnictwo*, a po niej następują *transport, gospodarka magazynowa i łączność* oraz *zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę*. Zróżnicowanie rozkładu wpływów w kategorii pozostałe podatki i opłaty odzwierciedla prawdopodobnie zróżnicowanie w rozkładzie samej populacji przedsiębiorstw. W sekcji *górnictwo i kopalnictwo* do-

minują duże przedsiębiorstwa, podobnie jak to ma miejsce w sekcji *transport, gospodarka magazynowa i łączność*. W sekcjach tych wpływy z dużych przedsiębiorstw są co najmniej pięciokrotnie większe, a w przypadku *górnictwa i kopalnictwa* w 1996 r. nawet ponad czterdziestkrotnie. Z kolei w sekcji handel hurtowy i detaliczny sektor MSP wpłacał do sektora publicznego w 1999 r. ponad cztery razy więcej pozostałych podatków i opłat niż sektor dużych firm. W przypadku sekcji *obsługa nieruchomości, wynajem* wpływy z sektora MSP były co najmniej dwuipółkrotnie wyższe. Również w *budownictwie* występuje przewaga wpływów z MSP, jednak skala różnicy jest w tym przypadku niewielka. Rozkład wpływów z pozostałych podatków i opłat na sekcje EKD w podziale na dwie grupy przedsiębiorstw (MSP i duże) w latach 1996 i 1999 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4.16. Porównanie dynamik w ramach pozostałych podatków i opłat wpłacanych przez sektor MSP i duże przedsiębiorstwa

Sekcja EKD	Sektor MSP		Duże przedsiębiorstwa		3:2	5:4
	1996	1999	1996	1999		
		w mln zł		w %		
1	2	3	4	5	6	7
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	159,1	174,3	175,2	159,8	109,6	91,2
Rybołówstwo i rybactwo	1,4	2,4	14,2	3,6	170,0	25,3
Górnictwo i kopalnictwo	34,5	121,7	1 374,4	1 115,3	352,6	81,2
Działalność produkcyjna	570,1	1 152,7	1 962,2	2 602,4	202,2	132,6
Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	163,5	181,8	465,0	688,1	111,2	148,0
Budownictwo	172,5	382,8	116,1	227,0	221,9	195,6
Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	447,5	945,1	157,6	221,1	211,2	140,3
Hotele i restauracje	13,7	31,9	20,9	54,4	232,2	259,8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	104,3	272,7	528,3	1211,6	261,6	229,4
Pośrednictwo finansowe	3,0	50,9	0,1	5,6	1 673,4	6864,2
Obsługa nieruchomości, wynajem	262,6	503,8	100,8	173,1	191,9	171,7
Edukacja	1,2	2,7		0,0	228,6	-
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	2,0	6,3	5,1	7,6	322,9	150,6
Pozostała działalność usługowa komunalna	65,8	103,0	313,0	564,9	156,4	180,5
Razem	2 001,2	3 932,0	5 232,7	7 034,5	196,5	134,4

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego.

5. Wkład sektora małych i średnich przedsiębiorstw w tworzenie dochodów sektora publicznego

Na zakończenie przedstawimy zestawienie podsumowujące wkład sektora MSP w tworzenie dochodów publicznych. Chcemy jednak zaznaczyć, że prezentowane przez nas wielkości stanowią **minimum** wkładu tego sektora, które mogliśmy określić na podstawie danych pochodzących z formularza F01.

W niektórych pozycjach dochodowych, analizowanych we wcześniejszych częściach opracowania, wskazywaliśmy na różnicę między kwotami wykazywanymi w budżetach jednostek sektora publicznego a tymi samymi pozycjami wykazywanymi przez przedsiębiorstwa w formularzu F01. W zestawieniu podsumowującym pokazujemy jedynie te części dochodów, które mogliśmy oszacować w oparciu o informacje pochodzące z formularza. Ta uwaga jest szczególnie ważna w odniesieniu do cła, w którego blisko 70% nie miało odzwierciedlenia w danych w nim zawartych oraz w przypadku akcyzy, kiedy to analogiczny wskaźnik wynosił około 10%. Poza tymi dwoma pozycjami w kategorii pozostałe podatki i opłaty określenie takiego wskaźnika nie było możliwe ze względu na niejednorodność tej kategorii. Część obserwowanych różnic jest na pewno generowana w sektorze MSP, zatem kwoty rzeczywistego wkładu MSP są z pewnością większe od wykazywanych przez nas na podstawie analizy formularza F01. Ponieważ jednak nie jesteśmy w stanie określić, jaka to jest część pozostajemy przy konwencji prezentowania minimalnego wkładu MSP.

Sektor MSP w badanym okresie dynamicznie i regularnie zwiększał swój wkład w tworzenie dochodów sektora publicznego. Na początku badanego okresu wkład ten wynosił 47,4 mld zł, co odpowiada 27,8% dochodów sektora publicznego w 1996 r. W 1999 r. wkład ten praktycznie podwoił się osiągając wartość 91,3 mld zł, co spowodowało wzrost udziału sektora MSP do poziomu 36,1%. Naszym zdaniem wzrost roli sektora MSP w tworzeniu dochodów sektora publicznego jest oznaką pozytywnej tendencji do zmiany struktury gospodarki w kierunku zwiększenia udziału tego sektora w gospodarce.

Tabela 5.1. Wkład sektora małych i średnich przedsiębiorstw w tworzenie dochodów sektora publicznego

Wyszczególnienie	1996	1997	1998	1999
	w mln zł			
Dochody sektora publicznego	170 474	200 026	227 283	253 343
Wkład małych i średnich przedsiębiorstw	47 398	61 949	75 151	91 332
Podatki dochodowe płacone przez przedsiębiorców	3 785	4 800	5 049	6 114
Pozostałe obciążenia wyniku finansowego	294	359	383	555
Obciążenia wynagrodzeń pracowników MSP	28 115	36 835	43 849	53 815
Podatek od towarów i usług	10 806	14 783	19 417	23 416
Akcyza	786	981	1 431	1 835
Cło	1 260	1 231	1 387	1 317
Wpływy z karty podatkowej	353	377	389	348
Pozostałe podatki i opłaty	2 001	2 585	3 247	3 932
	w %			
Dochody sektora publicznego	100,0	100,0	100,0	100,0
Wkład małych i średnich przedsiębiorstw	27,8	31,0	33,1	36,1
Podatki dochodowe płacone przez przedsiębiorców	2,2	2,4	2,2	2,4
Pozostałe obciążenia wyniku finansowego	0,2	0,2	0,2	0,2
Obciążenia wynagrodzeń pracowników MSP	16,5	18,4	19,3	21,2
Podatek od towarów i usług	6,3	7,4	8,5	9,2
Akcyza	0,5	0,5	0,6	0,7
Cło	0,7	0,6	0,6	0,5
Wpływy z karty podatkowej	0,2	0,2	0,2	0,1
Pozostałe podatki i opłaty	1,2	1,3	1,4	1,6

Źródło: Obliczenia własne.

Otrzymany udział MSP w tworzeniu dochodów publicznych jest w naszej ocenie zaskakująco duży. Biorąc pod uwagę, że znaczna część dochodów publicznych generowana jest poza sektorem przedsiębiorstw⁹,

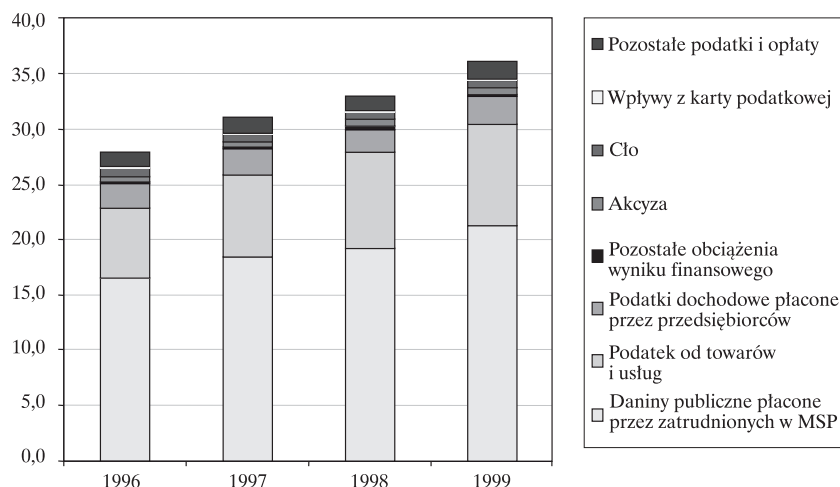
⁹ Do najważniejszych takich dochodów należą: podatek od dochodów osób fizycznych pochodzących z pracy w sektorze finansów publicznych oraz dochodów ze świadczeń społecznych, opłacane od wynagrodzeń pracowników sektora finansów publicznych składki na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy, wpływy z podatku rolnego od rolników indywidualnych, wpłaty z zysku NBP, dochody z majątku jednostek samorządu terytorialnego (nawet jeśli są to np. dochody z dzierżawy lokali komunalnych przedsiębiorstwom nie zostały one ujęte w pozycji „pozostałe podatki i opłaty”) – dochody te stanowią co najmniej 15–20% wszystkich dochodów publicznych.

pozwała to na wysnucie wniosku, że udział małych i średnich przedsiębiorstw w tworzeniu dochodów publicznych jest porównywalny z wkładem wnoszonym przez przedsiębiorstwa duże.

Nie jest to sytuacja typowa. Nawet w krajach, gdzie ilościowy udział małych i średnich przedsiębiorstw w ogólnej liczebności populacji podmiotów gospodarczych sięga 95–97%, nie są one dominującym źródłem dochodów publicznych.

Przyczyn takiego stanu rzeczy należy poszukiwać w dwóch zjawiskach. Po pierwsze, w warunkach polskich firmy liczące 150–250 pracowników trudno uznać za firmy średnie. Po drugie – znaczna część największych (pod względem zatrudnienia) firm, by dla przykładu wymienić tylko kopalnie, PKP i liczne przedsiębiorstwa z tradycyjnych („ciężkich”) gałęzi przemysłu, znajduje się od lat w skrajnie trudnej sytuacji finansowej i w relacjach z sektorem publicznym są raczej odbiorcą środków (dotacji), niż źródłem dochodów publicznych.

Rysunek 5.1. Wkład sektora małych i średnich przedsiębiorstw w tworzenie dochodów sektora publicznego



Źródło: obliczenia własne.

Największe dochody z sektora MSP pochodzą z opodatkowania zatrudnionych tam pracowników, którzy w postaci podatków i składek dostarczali w 1999 r. ponad 21% dochodów sektora publicznego. W dalszej kolejności znajdują się podatek od towarów i usług oraz podatki dochodowe płacone przez przedsiębiorców. W sumie zatem dominuje bezpo-

średnia forma opodatkowania¹⁰, oceniana jako niekorzystna z punktu widzenia wzrostu gospodarczego.

W świetle otrzymanych wyników należy uznać, że wszelkie działania mające na celu dynamizację rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw nie tylko służą budowie w Polsce zdrowej struktury gospodarki rynkowej, ale powinny również przekładać się w bezpośredni sposób na wyższe dochody sektora publicznego i stać się jednym z głównych instrumentów programu uporządkowania finansów publicznych i redukcji szkodliwego dla tendencji w gospodarce deficytu finansów publicznych.

¹⁰ Przez bezpośrednią formę opodatkowania rozumiemy również oskładkowanie wynagrodzeń związane z ubezpieczeniem społecznym.

Aneks. Dane źródłowe

Spis tabel

- Tabela 1. Przychody przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 2. Przychody przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 3. Przychody przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 4. Przychody przedsiębiorstw w 1999 r.
- Tabela 5. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 6. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 7. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 8. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1999 r.
- Tabela 9. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 10. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 11. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 12. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1999 r.
- Tabela 13. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 14. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 15. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 16. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1999 r.
- Tabela 17. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 18. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 19. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 20. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1999 r.
- Tabela 21. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 22. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 23. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 24. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1999 r.
- Tabela 25. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 26. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 27. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 28. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1999 r.
- Tabela 29. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1996 r.
- Tabela 30. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1997 r.
- Tabela 31. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1998 r.
- Tabela 32. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1999 r.

Tabela 1. Przychody przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	587 613,7	23 499,8	87 411,2	139 013,6	337 689,1
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	10 171,4	3 76,4	2 517,2	2 328,3	4 949,6
B. Rybołówstwo i rybactwo	542,6	3,2	42,3	21,0	476,1
C. Górnictwo i kopalnictwo	21 875,6	96,1	116,4	587,5	21 075,7
D. Działalność produkcyjna	229 977,2	4 793,2	14 296,0	45 559,2	165 328,9
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	52 465,4	6 002,1	350,3	2 775,0	43 338,0
F. Budownictwo	30 560,1	756,9	5 348,6	12 183,0	12 271,6
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	171 585,3	7 958,6	51 646,5	57 902,7	54 077,4
H. Hotele i restauracje	2 113,4	33,2	283,2	470,8	1 326,1
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	32 534,0	527,9	2 713,1	4 058,2	25 234,8
J. Pośrednictwo finansowe	4 005,4	538,8	1 986,2	1 342,9	137,5
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	24 915,8	2 231,1	7 230,3	9 690,8	5 763,6
M. Edukacja	152,0	22,2	72,8	57,1	-
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	687,7	11,6	87,1	156,4	432,6
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	6 027,7	148,6	721,2	1 880,7	3 277,2

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 2. Przychody przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	741 657,5	27 127,1	118 296,5	190 233,6	406 000,2
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	11 154,3	435,5	2 990,4	5 491,4	2 237,0
B. Rybołówstwo i rybactwo	520,7	2,5	59,2	32,6	426,3
C. Górnictwo i kopalnictwo	25 130,0	58,7	175,7	777,1	24 118,5
D. Działalność produkcyjna	287 352,6	6 331,6	19 290,9	61 327,6	200 402,5
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	60 523,4	570,4	440,8	3 307,4	56 204,7
F. Budownictwo	42 200,1	1 083,7	7 730,5	16 149,2	17 236,7

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	228 367,7	15 730,5	74 003,8	79 515,2	59 118,2
H. Hotele i restauracje	2 773,7	104,8	444,8	608,7	1 615,4
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	41 474,5	659,0	3 328,6	5 795,0	31 691,9
J. Pośrednictwo finansowe	5 175,2	824,6	2 218,3	1 907,0	225,2
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	28 090,6	1 011,4	6 767,5	12 797,4	7 514,3
M. Edukacja	216,4	68,9	69,8	77,7	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	1 581,0	69,0	107,4	275,4	1 129,3
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	7 097,4	176,4	668,9	2 171,9	4 080,3

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 3. Przychody przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	880 280,1	28 681,4	145 485,8	242 980,9	463 131,9
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	11 620,6	622,0	3 045,1	5 861,9	2 091,5
B. Rybołówstwo i rybactwo	666,1	5,1	60,1	104,8	496,1
C. Górnictwo i kopalnictwo	23 468,3	98,7	198,4	1 140,9	22 030,5
D. Działalność produkcyjna	325 595,4	5 855,2	23 025,0	74 244,6	222 470,6
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	67 750,9	576,0	729,1	4 260,5	62 185,3
F. Budownictwo	54 293,3	1 438,7	10 355,7	22 155,7	20 343,2
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	284 010,9	14 354,6	90 449,0	103 162,6	76 044,7
H. Hotele i restauracje	3 607,1	1 08,7	565,8	816,7	2 115,9
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	50 285,0	880,9	4 330,3	6 769,0	38 304,7
J. Pośrednictwo finansowe	8 388,5	1 794,5	2 625,0	3 410,4	558,6
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	37 939,9	1 744,5	8 905,3	17 422,4	9 867,7
M. Edukacja	324,0	63,7	147,3	113,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	3 652,3	1 027,8	159,6	405,3	2 059,7
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	8 677,8	111,2	890,1	3 113,2	4 563,4

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 4. Przychody przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	835 374,5	39 428,4	172 377,1	285 879,9	337 689,1
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	11 400,7	468,1	3 279,9	2 703,2	4 949,6
B. Rybołówstwo i rybactwo	655,2	2,6	61,3	115,3	476,1
C. Górnictwo i kopalnictwo	23 686,8	367,2	256,8	1 987,2	21 075,7
D. Działalność produkcyjna	289 152,4	8 780,6	27 953,2	87 089,7	165 328,9
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	51 864,5	688,2	938,9	6 899,4	43 338,0
F. Budownictwo	51 473,0	1 414,3	12 006,8	25 780,3	12 271,6
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	303 678,2	22 593,1	103 301,7	123 706,0	54 077,4
H. Hotele i restauracje	2 988,5	79,4	705,4	877,5	1 326,1
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	39 716,7	1 075,1	6 230,5	7 176,3	25 234,8
J. Pośrednictwo finansowe	10 715,8	1 955,8	3 969,6	4 652,9	137,5
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	40 675,9	1 724,9	12 086,7	21 100,7	5 763,6
M. Edukacja	501,4	71,7	200,7	229,1	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	1 018,3	52,8	230,7	302,2	432,6
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	7 846,9	154,6	1 154,9	3 260,2	3 277,2

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 5. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	31 915,8	916,7	4 601,0	7 362,0	19 036,1
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	706,3	41,3	256,8	204,6	203,6
B. Rybołówstwo i rybactwo	16,5	0,3	6,4	1,0	8,8
C. Górnictwo i kopalnictwo	693,8	5,7	10,9	40,9	636,3
D. Działalność produkcyjna	14 836,5	313,3	1 073,0	3 056,8	10 393,5
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2 659,9	119,7	22,0	290,4	2 227,9
F. Budownictwo	1 850,8	47,6	378,8	812,9	611,6

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	5 191,4	267,1	1 638,6	1 716,1	1 569,7
H. Hotele i restauracje	151,3	1,6	13,7	24,7	111,4
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 748,8	34,6	139,6	210,7	2 363,7
J. Pośrednictwo finansowe	425,0	10,8	60,2	312,4	41,6
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	1 932,2	61,8	946,0	516,6	407,7
M. Edukacja	13,8	0,9	4,3	8,6	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	23,0	0,4	3,2	8,7	10,7
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	666,4	11,6	47,4	157,5	449,9

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 6. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0–9	10–49	50–249	ponad 249
Ogółem	38 005,8	1 090,8	5 531,1	9 691,8	21 692,2
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	588,6	32,4	207,3	234,6	114,3
B. Rybolówstwo i rybactwo	12,1	0,6	7,5	3,2	0,8
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 293,6	6,2	15,4	92,3	1 179,7
D. Działalność produkcyjna	17 439,0	344,2	1 264,5	4 145,5	11 684,8
E. Zaspokajanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2 388,0	49,7	18,0	150,1	2 170,1
F. Budownictwo	2 726,4	62,3	618,2	1 169,1	876,8
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	6 480,6	390,4	2 471,1	2 314,0	1 305,0
H. Hotele i restauracje	216,4	5,8	23,7	41,2	145,7
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3 399,3	40,7	194,9	286,9	2 876,8
J. Pośrednictwo finansowe	426,1	69,8	74,1	219,2	63,1
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	2 162,3	60,3	565,8	787,1	749,1
M. Edukacja	29,1	12,9	7,5	8,7	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	82,5	1,2	5,7	11,4	64,2
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	761,9	14,3	57,4	228,4	461,8

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 7. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	38 932,2	1 119,6	6 408,1	11 092,9	20 311,6
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	541,7	36,2	193,8	225,0	86,8
B. Rybołówstwo i rybactwo	11,7	0,3	4,9	3,3	3,2
C. Górnictwo i kopalnictwo	781,3	5,0	13,7	87,9	674,7
D. Działalność produkcyjna	16 939,6	273,3	1 394,0	4 346,7	10 925,6
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 819,7	11,9	29,9	179,6	1 598,2
F. Budownictwo	3 210,4	73,4	753,8	1 411,4	971,9
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	7 343,2	447,0	2 908,4	2 820,3	1 167,5
H. Hotele i restauracje	329,6	8,0	27,9	50,2	243,4
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3 440,9	33,1	248,2	310,0	2 849,5
J. Pośrednictwo finansowe	787,0	49,9	179,8	253,5	303,7
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	2 731,8	146,1	569,2	1 107,5	908,9
M. Edukacja	26,4	4,6	14,3	7,5	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	86,8	19,9	6,7	16,5	43,7
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	882,1	10,7	63,3	273,5	534,5

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 8. Zysk brutto przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	44 207,7	1 525,9	7 259,6	14 514,7	20 907,6
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	684,5	42,4	220,0	148,1	274,0
B. Rybołówstwo i rybactwo	8,5	0,4	4,7	3,3	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	348,6	9,1	23,0	115,1	201,3
D. Działalność produkcyjna	18 323,9	471,3	1 588,7	5 261,1	11 002,9
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 939,5	2,2	42,7	219,9	1 674,8
F. Budownictwo	3 262,8	87,1	794,4	1 407,7	973,5

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	9 126,1	655,6	3 165,9	3 580,1	1 724,4
H. Hotele i restauracje	403,8	3,1	30,0	62,3	308,4
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3 351,1	45,5	303,8	350,0	2 651,7
J. Pośrednictwo finansowe	1 137,4	34,8	163,4	720,3	218,9
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	4 685,0	147,1	807,6	2 438,2	1292,1
M. Edukacja	42,7	9,2	22,3	11,2	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	35,0	4,1	9,0	10,1	11,8
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	859,0	14,1	83,9	187,2	573,8

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 9. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0–9	10–49	50–249	ponad 249
Ogółem	9 668,9	260,4	1 359,9	2 164,4	5 884,3
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	29,0	0,7	9,5	9,8	9,1
B. Rybolówstwo i rybactwo	2,0	0,0	0,3	0,0	1,7
C. Górnictwo i kopalnictwo	313,1	1,0	2,8	16,6	292,6
D. Działalność produkcyjna	4 072,1	82,3	279,0	888,5	2 822,3
E. Zaspokajanie w energię elektryczną, gaz i wodę	980,6	48,9	6,6	45,8	879,3
F. Budownictwo	644,7	16,5	116,4	261,0	250,7
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	1 660,7	75,8	537,8	573,4	473,8
H. Hotele i restauracje	54,6	0,3	4,5	8,8	41,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	976,4	10,1	48,4	79,0	839,0
J. Pośrednictwo finansowe	85,6	3,5	8,3	61,2	12,6
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	641,5	19,1	335,9	181,0	105,4
M. Edukacja	4,8	0,3	0,8	3,7	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	6,1	0,1	0,9	2,1	2,9
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	197,7	1,7	8,5	33,6	153,9

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 10. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	11 712,8	325,0	1 544,4	2 930,3	6 913,1
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	39,5	2,8	7,9	13,6	15,2
B. Rybołówstwo i rybactwo	2,1	0,0	0,4	1,0	0,7
C. Górnictwo i kopalnictwo	474,0	1,7	4,3	24,9	443,1
D. Działalność produkcyjna	5 105,5	92,5	349,4	1 153,0	3 510,6
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	887,1	26,5	6,1	57,9	796,5
F. Budownictwo	916,4	21,0	174,2	388,0	333,1
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	2 114,5	125,1	750,2	766,6	472,6
H. Hotele i restauracje	77,8	1,9	6,7	12,0	57,1
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 109,3	14,0	64,4	107,3	923,5
J. Pośrednictwo finansowe	129,8	13,8	22,0	69,6	24,4
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	576,2	18,0	141,7	248,8	167,7
M. Edukacja	9,3	4,6	1,5	3,2	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	9,0	0,4	1,7	2,1	4,9
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	262,5	2,7	13,8	82,3	163,7

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 11. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	11 501,4	278,7	1 708,1	3 062,5	6 452,1
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	30,7	2,8	7,9	13,6	6,3
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,8	0,0	0,2	0,1	0,5
C. Górnictwo i kopalnictwo	211,7	2,3	3,8	31,0	174,6
D. Działalność produkcyjna	4 644,0	76,8	350,5	1 041,2	3 175,4
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	580,7	3,2	8,9	50,7	517,9
F. Budownictwo	1 017,4	21,6	199,8	461,3	334,6

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	2 236,7	102,3	804,6	841,1	488,8
H. Hotele i restauracje	100,5	1,8	8,3	13,2	77,3
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 342,5	10,9	66,5	101,4	1 163,7
J. Pośrednictwo finansowe	248,2	8,2	60,2	79,1	100,7
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	783,1	43,5	178,8	336,5	224,4
M. Edukacja	6,0	1,2	2,5	2,3	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	13,1	2,9	1,6	2,8	5,9
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	285,8	1,2	14,6	88,1	182,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 12. Wpływy z podatków dochodowych od przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	12 545,0	378,9	1 772,5	3 962,9	6 430,7
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	30,1	1,8	8,4	9,7	10,3
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	237,4	3,7	5,0	36,0	192,8
D. Działalność produkcyjna	4 771,3	129,1	378,6	1 238,5	3 025,1
E. Zaspokajanie w energię elektryczną, gaz i wodę	689,0	1,5	16,8	67,3	603,4
F. Budownictwo	947,8	21,8	200,2	395,5	330,3
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	2 646,8	157,7	772,8	1 074,1	642,2
H. Hotele i restauracje	127,6	1,0	8,1	14,9	103,5
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 186,1	10,3	79,7	116,7	979,4
J. Pośrednictwo finansowe	301,1	10,4	46,0	160,4	84,4
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	1 316,1	32,4	230,8	792,5	260,3
M. Edukacja	8,4	2,9	3,5	2,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	11,0	1,3	2,6	2,9	4,3
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	272,1	5,0	20,0	52,4	194,7

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 13. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	1 541,3	44,1	74,4	175,3	1 247,5
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	65,1	2,5	27,1	20,0	15,5
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,3	0,0	0,0	0,0	0,2
C. Górnictwo i kopalnictwo	53,4	0,5	0,4	2,7	49,7
D. Działalność produkcyjna	739,1	22,9	13,4	58,8	644,0
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	206,0	9,9	0,1	4,3	191,7
F. Budownictwo	33,6	2,1	3,2	17,9	10,4
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	163,0	2,2	18,4	36,1	106,3
H. Hotele i restauracje	6,1	0,1	0,1	0,4	5,5
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	198,3	0,3	4,1	7,0	186,8
J. Pośrednictwo finansowe	1,2	0,2	0,1	1,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	31,7	2,4	5,5	15,6	8,2
M. Edukacja	0,1	0,0	0,1	0,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,9	0,0	0,1	0,6	0,2
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	42,5	0,9	1,8	10,8	29,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 14. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	1 660,9	25,2	128,7	205,4	1 301,7
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	100,9	5,8	47,9	30,0	17,1
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	69,6	0,7	0,0	2,7	66,1
D. Działalność produkcyjna	532,7	8,2	19,6	63,5	441,4
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	248,5	3,8	23,6	5,7	215,3
F. Budownictwo	46,9	0,7	5,5	24,5	16,1

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	151,8	3,1	20,9	49,4	78,3
H. Hotele i restauracje	10,5	0,3	0,3	1,8	8,2
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	428,3	0,3	3,4	6,6	417,9
J. Pośrednictwo finansowe	7,0	0,7	0,2	6,1	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	39,6	1,2	6,9	10,1	21,4
M. Edukacja	0,1	0,0	0,1	0,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	1,5	0,0	0,0	0,6	0,8
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	23,7	0,2	0,2	4,4	19,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 15. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	1 197,3	22,2	107,3	253,4	814,4
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	93,2	7,0	38,8	27,7	19,7
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,7	0,0	0,2	0,0	0,5
C. Górnictwo i kopalnictwo	42,0	0,4	0,1	2,7	38,8
D. Działalność produkcyjna	352,2	5,5	26,1	83,4	237,2
E. Zaspokajanie w energię elektryczną, gaz i wodę	168,3	0,7	0,1	4,0	163,4
F. Budownictwo	37,6	0,8	4,7	19,7	12,5
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	174,3	4,0	25,6	66,1	78,6
H. Hotele i restauracje	2,5	0,1	0,1	1,4	0,9
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	210,9	0,3	2,8	3,4	204,4
J. Pośrednictwo finansowe	44,3	0,0	1,7	25,1	17,4
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	31,1	0,8	6,7	10,3	13,4
M. Edukacja	0,1	0,0	0,1	0,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	4,4	2,5	0,1	0,4	1,4
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	35,6	0,0	0,1	9,1	26,3

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 16. Inne obciążenia wyniku finansowego przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	1 151,8	22,5	109,1	423,0	597,2
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	69,3	5,4	39,8	23,5	0,7
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	21,5	0,8	0,2	2,4	18,0
D. Działalność produkcyjna	333,2	3,9	17,4	92,2	219,6
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	147,5	0,0	0,2	8,6	138,7
F. Budownictwo	34,8	1,1	7,7	21,4	4,6
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	127,4	6,0	26,9	76,5	18,0
H. Hotele i restauracje	1,5	0,0	0,3	0,5	0,8
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	67,8	1,7	2,1	4,2	59,9
J. Pośrednictwo finansowe	48,3	0,1	4,6	36,8	6,9
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	263,7	2,9	9,3	148,0	103,6
M. Edukacja	0,4	0,0	0,1	0,3	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	1,5	0,1	0,1	0,2	1,1
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	34,9	0,5	0,5	8,5	25,3

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 17. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	24 609,8	880,5	3 867,3	6 057,8	13 804,2
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	-	-	-	-	-
B. Rybołówstwo i rybactwo	-	-	-	-	-
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 045,2	4,6	5,6	28,1	1 006,9
D. Działalność produkcyjna	10 987,8	229,0	683,0	2 176,7	7 899,0
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	797,6	91,2	5,3	42,2	658,8
F. Budownictwo	862,8	21,4	151,0	344,0	346,5

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	8 197,9	380,2	2 467,5	2 766,5	2 583,7
H. Hotele i restauracje	32,1	0,5	4,3	7,2	20,2
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 271,8	20,6	106,1	158,6	986,4
J. Pośrednictwo finansowe	191,4	25,7	94,9	64,2	6,6
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	1 190,4	106,6	345,4	463,0	275,4
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	32,9	0,6	4,2	7,5	20,7
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	-	-	-	-	-

Źródło: obliczenia własne

Tabela 18. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	31 454,8	1 221,3	5 291,4	8 269,8	16 672,3
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	-	-	-	-	-
B. Rybołówstwo i rybactwo	-	-	-	-	-
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 207,3	2,8	8,4	37,3	1 158,7
D. Działalność produkcyjna	13 805,6	304,2	926,8	2 946,4	9 628,2
E. Zaspokajanie w energię elektryczną, gaz i wodę	925,2	8,7	6,7	50,6	859,2
F. Budownictwo	1 198,0	30,8	219,5	458,5	489,3
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	10 971,7	755,8	3 555,4	3 820,2	2 840,3
H. Hotele i restauracje	42,4	1,6	6,8	9,3	24,7
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 630,3	25,9	130,8	227,8	1 245,8
J. Pośrednictwo finansowe	248,6	39,6	106,6	91,6	10,8
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	1 349,6	48,6	325,1	614,8	361,0
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	76,0	3,3	5,2	13,2	54,3
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	-	-	-	-	-

Źródło: obliczenia własne

Tabela 19. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	39 581,5	1 354,8	6 881,7	11 180,2	20 164,7
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	-	-	-	-	-
B. Rybołówstwo i rybactwo	-	-	-	-	-
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 192,5	5,0	10,1	58,0	1 119,4
D. Działalność produkcyjna	16 544,0	297,5	1 169,9	3 772,5	11 304,1
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 095,4	9,3	11,8	68,9	1 005,4
F. Budownictwo	1 630,2	43,2	310,9	665,2	610,8
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	14 431,0	729,4	4 595,9	5 241,9	3 864,0
H. Hotele i restauracje	58,3	1,8	9,1	13,2	34,2
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 090,5	36,6	180,0	281,4	1 592,4
J. Pośrednictwo finansowe	426,2	91,2	133,4	173,3	28,4
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	1 927,8	88,6	452,5	885,3	501,4
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	185,6	52,2	8,1	20,6	104,7
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	-	-	-	-	-

Źródło: obliczenia własne

Tabela 20. Wpływy z VAT od przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	45 283,0	1 904,0	8 164,3	13 347,5	21 867,2
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	-	-	-	-	-
B. Rybołówstwo i rybactwo	-	-	-	-	-
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 269,8	18,7	13,1	101,1	1 136,9
D. Działalność produkcyjna	18 310,3	446,6	1 421,8	4 429,7	12 012,2
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 146,3	11,1	15,2	111,7	1 008,3
F. Budownictwo	1 881,2	42,5	360,9	774,8	703,0

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	17 074,1	1 149,2	5 254,3	6 292,1	4 378,6
H. Hotele i restauracje	68,6	1,3	11,4	14,2	41,7
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2 450,8	44,7	259,3	298,6	1 848,2
J. Pośrednictwo finansowe	574,8	99,5	201,9	236,7	36,8
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	2 455,1	87,7	614,8	1 073,3	679,4
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	51,9	2,7	11,7	15,4	22,2
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	-	-	-	-	-

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 21. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	14 006,5	55,5	70,3	659,7	13 220,9
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	6,6	0,1	0,0	1,3	5,1
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	11,0	0,0	0,0	0,0	11,0
D. Działalność produkcyjna	13 829,1	32,7	48,0	602,5	13 145,9
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
F. Budownictwo	1,6	0,0	0,0	1,4	0,1
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	88,2	22,2	7,3	16,8	41,9
H. Hotele i restauracje	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	0,3	0,0	0,2	0,0	0,0
J. Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	32,8	0,5	14,7	0,9	16,8
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	36,8	0,0	0,0	36,8	0,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 22. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	15 666,7	42,0	84,0	854,9	14 685,8
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	5,8	0,3	0,1	1,3	4,1
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	12,2	0,0	0,0	0,0	12,2
D. Działalność produkcyjna	15 542,2	40,0	54,4	818,0	14 629,7
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,3	0,0	0,0	0,3	0,0
F. Budownictwo	7,2	0,0	0,0	3,1	4,0
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	75,2	0,2	11,6	28,1	35,3
H. Hotele i restauracje	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	0,4	0,0	0,0	0,2	0,2
J. Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	23,2	1,5	17,8	3,8	0,2
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 23. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	18 433,6	100,3	141,7	1 189,0	17 002,6
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	6,2	0,1	0,5	2,9	2,7
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	11,8	0,0	0,0	0,0	11,8
D. Działalność produkcyjna	18 292,8	95,7	114,2	1 150,0	16 932,9
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,5	0,0	0,1	0,2	0,2
F. Budownictwo	8,0	0,0	0,6	0,3	7,2

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	100,6	4,3	16,2	32,8	47,3
H. Hotele i restauracje	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1,4	0,0	0,2	0,8	0,4
J. Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	11,5	0,1	9,9	1,5	0,1
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	0,6	0,0	0,0	0,5	0,2

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 24. Wpływy z akcyzy od przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0–9	10–49	50–249	ponad 249
Ogółem	21 577,5	93,3	198,2	1 543,9	19 742,1
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	5,5	0,0	0,3	2,2	3,0
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	9,9	0,0	0,0	0,0	9,9
D. Działalność produkcyjna	21 405,9	59,5	153,9	1 470,5	19 722,1
E. Zaspokajanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,4	0,0	0,0	0,2	0,2
F. Budownictwo	0,6	0,0	0,1	0,3	0,2
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	140,8	31,1	35,4	69,5	4,9
H. Hotele i restauracje	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	3,3	1,2	0,1	0,3	1,7
J. Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	10,3	1,5	8,2	0,4	0,1
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	0,5	0,0	0,1	0,4	0,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 25. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	1 759,2	47,3	378,1	834,2	499,6
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1,7	0,0	0,9	0,3	0,6
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	0,5	0,0	0,0	0,0	0,5
D. Działalność produkcyjna	509,3	4,3	33,5	259,5	212,0
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,3	0,2	0,0	0,0	0,1
F. Budownictwo	4,2	0,6	1,4	1,2	1,1
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	1 212,5	40,1	334,8	563,7	273,9
H. Hotele i restauracje	0,3	0,0	0,0	0,0	0,3
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	12,6	1,4	1,2	4,2	5,8
J. Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	17,6	0,6	6,4	5,3	5,4
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	-
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 26. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	2 335,2	61,3	366,3	803,1	1 104,5
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	2,0	0,9	0,6	0,3	0,3
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	0,7	0,0	0,0	0,0	0,7
D. Działalność produkcyjna	688,9	8,9	44,4	132,8	502,8
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	3,2	0,0	0,0	0,0	3,2
F. Budownictwo	5,2	0,0	1,4	1,3	2,4

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	1 611,8	49,7	313,3	659,1	589,7
H. Hotele i restauracje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	6,5	0,3	0,7	4,4	1,1
J. Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	16,8	1,5	5,8	5,2	4,2
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	–
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 27. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0–9	10–49	50–249	ponad 249
Ogółem	1 814,6	47,8	361,4	977,7	427,6
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1,4	0,1	0,8	0,5	0,0
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	0,9	0,0	0,5	0,2	0,2
D. Działalność produkcyjna	458,0	3,9	26,7	196,0	231,4
E. Zaspokajanie w energię elektryczną, gaz i wodę	1,8	0,0	0,0	0,0	1,8
F. Budownictwo	8,8	0,2	3,0	1,1	4,5
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	1 286,1	42,2	318,4	767,3	158,2
H. Hotele i restauracje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	39,4	0,3	4,6	3,8	30,6
J. Pośrednictwo finansowe	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	17,9	1,1	7,3	8,6	0,9
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	–
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 28. Wpływy z ceł od przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	1 698,8	64,1	385,8	867,0	381,9
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1,0	0,0	0,9	0,1	0,0
B. Rybołówstwo i rybactwo	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	0,4	0,0	0,0	0,4	0,0
D. Działalność produkcyjna	438,0	19,3	29,3	191,0	198,4
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2,1	0,0	0,0	0,0	2,0
F. Budownictwo	3,1	0,1	0,1	0,6	2,3
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	1 228,3	43,2	349,0	663,9	172,3
H. Hotele i restauracje	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	9,5	0,7	1,1	1,9	5,8
J. Pośrednictwo finansowe	0,2	0,1	0,0	0,1	0,0
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	15,9	0,8	5,0	9,0	1,1
M. Edukacja	0,0	0,0	0,0	0,0	-
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,2	0,0	0,2	0,0	0,0
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 29. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1996 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	7 233,9	233,7	541,2	1 226,3	5 232,7
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	334,3	28,8	78,1	52,2	175,2
B. Rybołówstwo i rybactwo	15,6	0,0	0,8	0,6	14,2
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 408,9	5,1	3,5	25,9	1 374,4
D. Działalność produkcyjna	2 532,2	60,9	103,2	406,0	1 962,2
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	628,5	68,0	8,2	87,3	465,0
F. Budownictwo	288,6	10,2	40,6	121,7	116,1

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	605,1	28,6	181,4	237,5	157,6
H. Hotele i restauracje	34,7	0,7	4,1	8,9	20,9
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	632,5	4,9	33,8	65,6	528,3
J. Pośrednictwo finansowe	3,1	0,1	0,9	2,0	0,1
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	363,4	24,5	73,4	164,6	100,8
M. Edukacja	1,2	0,2	0,4	0,6	–
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	7,0	0,1	0,7	1,2	5,1
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	378,8	1,6	12,1	52,1	313,0

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 30. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1997 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0–9	10–49	50–249	ponad 249
Ogółem	8 375,2	226,5	673,6	1 684,8	5 790,3
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	357,6	16,2	94,5	188,4	58,5
B. Rybołówstwo i rybactwo	3,5	0,1	0,9	0,7	1,8
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 358,1	2,7	4,4	36,8	1 314,1
D. Działalność produkcyjna	3 087,0	92,4	134,1	571,7	2 288,9
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	753,4	31,5	10,1	98,2	613,5
F. Budownictwo	392,4	9,6	48,2	145,7	188,9
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	760,4	38,4	228,5	297,8	195,8
H. Hotele i restauracje	42,1	1,7	5,5	10,2	24,7
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	678,6	10,1	42,4	80,3	545,8
J. Pośrednictwo finansowe	13,4	2,8	4,8	5,5	0,4
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	411,6	16,3	89,4	195,1	110,8
M. Edukacja	1,5	0,8	0,3	0,4	–
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	12,1	0,3	0,8	2,5	8,5
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	503,6	3,7	9,7	51,6	438,6

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 31. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1998 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	9 681,7	211,5	913,3	2 121,9	6 434,9
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	367,8	21,4	97,7	196,7	52,0
B. Rybołówstwo i rybactwo	5,4	0,3	1,0	1,2	3,0
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 302,4	6,2	6,7	55,7	1 233,7
D. Działalność produkcyjna	3 565,2	63,6	164,3	692,5	2 644,9
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	866,9	15,6	15,4	121,1	714,9
F. Budownictwo	457,3	14,7	60,7	200,9	181,1
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	973,0	43,2	343,5	365,5	220,8
H. Hotele i restauracje	63,1	2,3	8,6	16,8	35,4
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	884,9	14,7	65,8	115,5	688,9
J. Pośrednictwo finansowe	37,1	2,3	11,1	17,3	6,5
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	519,0	18,0	121,7	252,2	127,1
M. Edukacja	1,1	0,2	0,6	0,3	-
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	24,4	7,2	1,4	3,7	12,1
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	614,0	1,8	15,0	82,6	514,6

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 32. Wpływy z pozostałych podatków i opłat od przedsiębiorstw w 1999 r.

w mln zł

Symbol i nazwa sekcji	Przedsiębiorstwa według wielkości zatrudnienia				
	Ogółem	0-9	10-49	50-249	ponad 249
Ogółem	10 966,5	329,6	1 315,6	2 286,9	7 034,5
A. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	334,1	21,2	93,9	59,3	159,8
B. Rybołówstwo i rybactwo	6,0	0,0	1,2	1,1	3,6
C. Górnictwo i kopalnictwo	1 237,0	33,9	13,4	74,4	1 115,3
D. Działalność produkcyjna	3 755,1	100,3	228,5	823,9	2 602,4
E. Zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	869,9	17,7	19,7	144,4	688,1
F. Budownictwo	609,9	15,3	176,9	190,6	227,0

G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawy	1 166,2	82,9	429,0	433,2	221,1
H. Hotele i restauracje	86,3	1,8	12,5	17,6	54,4
I. Transport, gospodarka magazynowa i łączność	1 484,3	21,5	116,8	134,4	1 211,6
J. Pośrednictwo finansowe	56,5	2,0	21,4	27,5	5,6
K. Obsługa nieruchomości, wynajem	676,9	29,5	177,4	296,9	173,1
M. Edukacja	2,7	0,3	1,1	1,4	-
N. Ochrona zdrowia i opieka socjalna	13,9	0,6	2,5	3,2	7,6
O. Pozostała działalność usługowa komunalna	667,8	2,6	21,5	78,9	564,9

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego